

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp. peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po preizku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Vokopal se ne uračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekozi
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Papeževa beseda k lateranski pogodbi

Vredno je, da se s pismom sv. očeta na kardinala Gasparija glede lateranskih pogodb bližje seznanimo, saj sv. oče sam omenja, da so se tudi v inozemstvu po podpisu pogodb in po Mussolinijevih govorih ustvarila nespo- razumljenja, ki jih je treba razpršiti. Pismo nosi datum 30. maja (praznik sv. Rešnjega Telesa) in je bilo objavljeno v vatikanskem glasilu »Osservatore Romano« dan pred iz- menjavo ratifikacij; italijanski listi so pri- občili le medle izvečke in nekateri katoliški dnevnikli so bili zaplenjeni, ker so pismo po- natilsnili v celoti.

V uvodu pravi sv. oče, da se čuti dolžne- ga razpršiti nespozumljenja, ki so jih ustva- rili Mussolinijevi govori, poročila in razprave v parlamentu in senatu, toliko bolj, ker so miroljubni ljudje v Italiji in inozemstvu pri- čakovali od njega pojasnila in zagotovila. Vest o rešitvi rimskega vprašanja je razveselila ves svet kakor malokatera druga v zgodovini, a tri mesece kasneje je bilo to veselje tako »glo- boko in bridko skaljeno«. Izrazi »trdco«, »kru- to« in »drastično« (ki jih je rabil Mussolini) niso bili ne potrebni, ne koristni; sv. oče je prejel zagotovilo, da te trde besede niso ve- ljale katoličanom. Mussolini je napravil v par- lamentu sv. očetu poklon, a Piju XI. ugajajo le pokloni, ki ne veljajo njegovi osebi, tem- več sv. stolici kot božji ustanovi. »A prav v tem pogledu smo doživeli trdo razočaranje, kajti po tako dolgi, sicer težki pogajanjih smo pričakovali kaj boljšega, niti najmanj ni- smo pričakovali krivoverskih in še slabših izražanj o bistvu krščanstva in katolicizma. Skušali so (Mussolini v svojem govoru v se- natu) to popraviti, a popolnoma jim ni uspe- lo.« Če hoče Mussolini svojo prvotno trditev, da je šele rimski imperij dal krščanstvu zna- čaj vesoljstva in da bi brez Rima krščanstvo propadlo, opravičiti s tem, da dela razliko med zgodovino katoliške cerkve in katoliškim naukom samim, je to vse obsojdo vreden mo- dernizem. Cerkev je imela že splošno zna- čaj vesoljnosti in se je po zaslugi apostolov in apostolskih mož razširila daleč preko mej rimskega cesarstva. Mussolini bi se bil mo- ral izogniti v svojem zagovoru citata iz knjige »Histoire de l'Ancienne Eglise«, ki je ven- dar od leta 1912. na indeksu.

Ministrski predsednik priznava na mno- gih mestih suverenost in neodvisnost cerkve, a še več je takih mest, kjer se to njeno svoj- stvo stavi v dvom. Med tem že konkordat pri- znava dve povsem ločeni suverenosti in cer- kev je radi svojega poslanstva absolutno su- periorna državi. Sv. stolica je vrhovni organ vesoljne katoliške cerkve in torej zakonita predstaviteljica cerkvenih organizacij v Italiji prav tako kakor je vrhovni del človeškega te- lesa glava ali pa državna vlada zakonita pre- staviteljica posameznih pokrajin v državi. »Katoliška organizacija v Italiji ni torej pod- rejena suverenosti države, temveč je sv. oče kot vrhovni glavar cerkve tisti, ki odreja, kaj je treba storiti v večjo čast božjo ali za blagor duš ter v najslabšem primeru — tu pa nikakor ne gre za ta primer — za zmanj- šanje žalitve Boga in za manjše zlo duš.« Radi tega žalijo sv. očeta pogosto poudarjanja, da ni država napravila cerkvi nikakih koncesij, da se ni odrekla nadziranju cerkve in njenih duhovnikov, kakor da bi bila cerkev kdaj ho- tela ugrabitv državi njene pravice in njeno avtoriteto, med tem ko je država predvsem v kritičnih trenutkih našla v tem pogledu oporo v cerkvi.

Ali so druga bogoslužja v Italiji »toleri- rana«, »dovoljena« ali »pripuščena«, je po- stranskega pomena, ako se lojalno priznava, da je po lateranskih pogodbah edino katoliška vera državna z vsemi pravicami, ki ji gre do- kot taki, posebno v pogledu propagande.

»Bolj delikatno postane vprašanje, ko se s tolikšnim poudarkom govori o neokrnjeni svobodi vesti in polni svobodi razpravljanja.« Popolna svoboda razpravljanja ni dopustna, ker zavzame razpravljanje lahko tako obliko, da se izrablja dobra vera slabo poučenih po- slušavcev. »Še manj dopustno je zagotavljati popolno svobodo vesti; kajti to bi pomenilo, da stvar ni podrejena stvarniku, s tem bi se odo- bravalo vsako izobličje vesti, tudi najbolj zločinsko in socialno najbolj pogubno.« Če se priznava, da je v vprašanju vesti kompetentna edino cerkev, se s tem priznava, da morata v katoliški državi svoboda vesti in razpravl- janja ostati v mejah katoliškega nauka. »Nuj- no in logično je treba priznati, da ne gre pol- no in popolno poslanstvo vzgoje državi, tem- več cerkvi in da ji država ne more ne pre- prečiti ne ovirati izvajanja tega poslanstva niti omejiti ga samo na verski pouk.« Država se nima od cerkvene vzgoje ničesar bati; kajti kar ima današnja civilizacija dobrega in vzvi- šenega na sebi, je plod cerkvene vzgoje, in celo neumni starši pošiljajo svoje otroke v katoliške zavode.

Medtem ko Mussolini v svojem govoru na- vaja, da se tudi na katoliški univerzi v Mi- lanu poučuje Kantova filozofija, z namenom, da bi opravičil pouk Kanta na srednji šoli,

Ustava vatikanske države

Rim, 10. junija. (Tel. »Slov.«) Papež Pij XI. je izdal motu proprio nov ustavni dr- žavni zakon za vatikansko mesto.

Člen 1 se glasi: Papež, suveren države Vatikansko mesto, ima vso zakonodajno, iz- vršujočo in sodno oblast. Dokler traja sedis vacanza, pripada enaka oblast kardinalskemu kolegiju, ki sme samo v posebnih primerih izdajati zakonodajne odločbe za čas trajanja vacanze, razen da te odredbe potrdi potem iz- voljeni papež v smislu cerkvene ustave.

V nadaljnjih določbah si pridruže papež neomejeno oblast nad organi in sodišči svete Stolice in vsega svojega dvora. Papežu je po- drejena uprava imetja sv. Stolice, uprava knjiž- nice, vatikanskega arhiva, tiskarne in knjižar- ne. Papežu je podrejeno zastopstvo Vatikans- kega mesta, kardinalnega državnega tajništva, odobravanje proračuna in finančne guvernerja. Papežu je pridržana tudi zakonodajna oblast za gotove materije in zadeve vatikanskega gu- vernerja.

Guverner je brez posebnega pooblastila

pooblaščen, da sme izdajati pravilnike in na- redbe za izvršitev tega zakona na podlagi mnenja prvega svetovalca države. Guverner- ju je poverjeno tudi izvrševanje izvršujoče oblasti, za katero je odgovoren izključno in direktno papežu.

Vatikanski orožniški kor je podrejen gu- vernerju, ki sme za varnost in policijsko službo pritegniti tudi pomoč švicarske garde.

Sodno oblast v civilnih zadevah, ki niso podrejene sodniku poedincu, in v kazenskih zadevah, če ne gre za razsojanje pri zločinah, bo navadno vršilo sodišče I. instance in sicer rota kot apelacijsko sodišče, v zadnji instanci pa je merodajno signaturno sodišče.

V veljavi ostanejo še nadalje predpisi in navade o pravekem plemstvu in redovih. Za one stvari, za katere ni papeških predpisov, se bodo v spopolnilo uporabljali zakoni kra- ljevine Italije, kolikor se ti zakoni ne proti- vijo božjemu pravu, splošnim načelom cer- kvenega prava in določbam lateranskih po- godb.

Načrt zadrúžnega zakona

Belgrad, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Načrt za- družnega zakona ima 118 členov. V splošnih odredbah določa, da se smatra kot zadruga društvo, ki ima neomejeno število članov, ki delajo po načelu samopomoči za gospodarski napredek članov, ki poslovnega dobička ali sploh ne čelijo med člane ali sorazmerno pro- metu člana z zadrugo. Značaj zadruge je ohran- jen, kakor se je razvil sedaj v praksi v ev- ropškem zadrugništvu. Jamstvo je omejeno ali neomejeno. Deleži osnovne glavnice se glasi- jo na ime.

Drugi del vsebuje norme o ustanavljanju zadrug. Gospodarsko zadrugo lahko osnuje le osem članov, ki lahko razpolagajo s svojo imo- vino. Zadruge poslujejo načeloma samo z za- drugarji in zadrugnimi zvezami.

Tretji del obravnava odnose med zadr- garji in zadrugo ter tretjimi osebami. Kdor pristopi k zadrugi, odgovarja tudi za obvez- nosti zadrugine pred njegovim pristopom. Jam- stvo traja še eno leto po izstopu. Lahko se podaljša na dve leti. Prenos pravic na druge- ga je vezan na dovoljenje zadruginega uprav- nega odbora.

Izjava

V štev. 245 od 25. oktobra 1928 smo pri- nesli pod naslovom: »Trumbić na Dunaju« no- tico, v kateri smo navedli, da je imel g. dr. Trumbić z grofom Oršičem in drugimi hrvat- skimi emigranti daljša posvetovanja in da je vsled teh posvetovanj opaziti med hrvatskimi emigranti živahno gibanje.

Iz tega članka bi moglo izhajati, da smo hoteli očitati dopisniku »Obzora« g. Jurju Or- šiču protidržavne tendence. Ker smo se pa prepričali ne samo, da g. Oršič ni nikak hr- vatski emigrant, ker se rednim potom po svo- ji službi nahaja na Dunaju, temveč da tudi ni imel nikakih posvetovanj z g. dr. Trumbićem, dalje ker ne moremo imeti najmanjšega dvoma o lojalnosti g. Oršiča, obžalujemo, da smo ta članek priobčili in s tem delali krivico g. Or- šiču.

Ob tej priliki izjavljamo tudi, da gori na- vedene informacije nismo prejeli od svojega rednega dunajskega dopisnika, temveč od ose- be, ki stoji izven našega uredništva.

pripominja sv. očeta, da se na katoliškem vse- učilišču predava tudi Kant, ker bi sicer tega nauka ne mogli pobijati; kajti ne moremo pobijati, česar ne poznamo.

Mussolini ne dvomi, da je katoličan »mo- ralno in svoji vestici dolžan poročiti se cer- kveno, »toda juridično ga ne more nikdo k temu prisiliti«. Sv. oče odgovarja: Cerkev, po- polna družba v svojem redu, to lahko stori in mora; to bo tudi storila in že zdaj stori s tem, da izobčuje iz občestva vernikov listega svojega člana, ki bi cerkveno poroko zapo- stavljal za civilno in bi se je izognil.

V svojem govoru spravlja Mussolini fra- masona s klerikalci, dela razliko in celo spravl- ja v opozicijo klerikalce in katoličane. To je po mnenju sv. očeta »star in iznajdljiv sofi- zem, ki ga niti viharno ploskanje v zbornici ne more rehabilitirati«.

V zbornici in senatu so padle izjave, da bo država lahko zlomila konkordat, papež pa ne bo mogel nikdar več umakniti priznanja italijanske države, to je lateranske pogodbe same, rimsko vprašanje je za vselej rešeno.

Četrty del je posvečen določbam o zadr-uginih organih, upravi, nadzorstvenemu odboru, ki mora šteti najmanj 3 člane, in določbe o obnem zboru.

Peti del obravnava postopanje v zadrugah. Pogoji za likvidacijo so bistveno isti, kot po avstrijskem zakonu.

Šesti del ima kazenske sankcije za zadr-uge, zadrugarje in funkcionarje, ki store kako dejanje proti temu zadrugnemu zakonu. Kazen se odmeri od 500 do 1000 Din.

Sedmi del obravnava zadrugne zveze. Nji- hova naloga je, vršiti revizije in z njihovo po- močjo ustanavljati nove zadruge. Zbirati mo- rajo statistične podatke, dajati pravne in go- spodarske nasvete. Obširno obravnava postop- anje pri revizijah. Zveze morajo biti člani glavne zadrugne zveze. Na sto zadrug ene zve- ze pride na zvezo po en glas pri glasovanju v glavni zadrugni zvezi. Zadruge uživajo te- le ugodnosti: osvoboditev od taks, od poštinih pri- stopbin, od sodnih taks, od davkov, doklad in carin 50 odstot. Država nosi stroške: za re- vizijo zadrug, za propagando, za zadrugne šo- le, za podporo produktivnim zadrugam, za za- družno slovo, za pomoč pri ustanavljanju novih zadrug, za dajanje brezobrestnih poso- jih pri organizaciji zadrug, industrije in izvoza.

Prehodne odredbe so važne. Izven velja- ve stavljajo vsi dosedanja zadrugni zakoni ce- le države. Za vse zadrugništvo naj velja le ta zakon. Vse zadruge so enake in imajo zakonsko osnovo.

Kongres in izlet Jadranske straže

Belgrad, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Kongres »Jadranske straže« se bo vršil 23. junija v Sarajevu. Na dnevnem redu bo med drugim volitev predsednika, ker je to mesto prazno po smrti don Bianchinija.

Za izlet te organizacije v Romunijo se vrše velike priprave. V Herkulesu bo velika revija jugoslovanskih in romunskih narodnih noš. Iz krogov »Jadranske straže« smo tudi zvedeli, da bo izletnike spremljala godba kraljeve garde v gardnih uniformah, 40 mož po številu. Zato se sklepa, da na Vidovdan ne bo običajnih parad.

Na to izjavlja sv. oče: Ne samo lateranska po- godba, temveč tudi konkordat je izven raz- prave, pogodba in konkordat sta neločljiva, »simul stabunt« in »simul cadent«. »Četudi bi moralo vsled tega pasti »vatikansko mesto« s svojo državo, kar nas zadeva, z božjo po- močjo: »Impavidum ferient ruinae.« Sv. oče je pripravljen na vse, kar ga čaka po božji pre- vidnosti; ni pa zgubil tistega pravega optimiz- ma, ki je potreben za življenje. Pij XI. trdno zaupa, da bo mir trajal, ker »po vsem tem in kljub vsemu, kar se je zgodilo, zaupa v lo- jalnost in dobro voljo ljudi, a še veliko bolj v božjo pomoč«. Kajti brez božje pomoči »in vanum laborant qui aedificant domum«, četudi delajo dolgo in s potpežljivo pridnostjo, ka- kor smo mi delali za to pogodbo. In gotovo je zelo poučno in svarilno v tem pogledu pre- misliti, kako je pri vsem tem delu zadoštal kratek čas, da smo morali potožiti s prorokom: mutatus est color optimus, in da je bilo tako neprijetno prekinjeno v Italiji in po vsem svetu čisto veselje vseh dobrih katoličanov in državljani v veliko zadovoljstvo drugih.«

Dr. Marinković prevzel svoj resor

Belgrad, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister dr. Vojislav Marinković se je danes dopoldne ob 9.45 vrnil v Belgrad. Na kolo- dvoru so ga sprejeli častniki, njegova dru- žina, pomočnik ministra, minister dvora in vse višje uradništvo ministrstva. Dr. Marin- ković se je dalj časa razgovarjal z višjimi uradniki ministrstva, ki so njegovi gospej so- progi poklonili cvetja.

Dr. Marinković se je po prihodu na svoj dom podal v zunanje ministrstvo, kjer je pre- vzel resor od namestnika zastopnika zuna- njega ministra dr. Mažuraniča, ki je nadome- stoval dr. Kumanudija. Zanimivo je, da je dr. Marinković takoj zahteval sestanek z na- šim pariškim poslanikom Spalajkovićem. Ta sestanek se spravlja v zvezo z našimi poğa- janji v Haagu za predvojne dolgove.

Papeški nuncij na našem dvoru msgr. Hermenegildo Pellegrinetti se je prijavil v avdienco pri dr. Marinkoviću. Oba diplomata bosta proučila stadij, v katerem se nahaja konkordatsko vprašanje. Kakor znano, je dr. Marinković izrazil željo, da bi sam osebno vodil z naše strani vsa ta pogajanja.

Ureditev agrarnih odnošajev

Belgrad, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Ureditev oziroma likvidacija agrarnih odnošajev v naši državi je bila od nekdaj v bivši narodni skup- ščini med posameznimi političnimi strankami sporni predmet, glede katerega ni moglo priti do soglasja v nobeni parlamentarni večini. Se- danji kmetijski minister dr. Frangeš se je kot resorni minister za agrarno reformo osebno za- vzel za končno likvidacijo tega vprašanja v kra- jih, kjer spada zemlja pod agrarno reformo in izdejal zakonski načrt o agrarnju, ki določa lik- vidacijo agrarnih odnošajev.

V tem načrtu je v glavnem določeno: Vsa agrarno interesirana zemlja se oceni do 50% tržne vrednosti. Agrarni interesi bodo vršili odplačila skozi deset let. Tako bo moral agrarni interesent plačati: 10% od ocenjene vrednosti, ta vsota gre v agrarni fond, 10% na račun prve- ga obračuna, 8% na račun obresti za prihodnje leto in vse geometrske stroške. Približno bo torej prišlo na agrarnega interesenta za eno leto 1800 Din na ha, oziroma 4200 Din na 4 ha. Ker obsega vsa pod agrarno reformo spadajoča zemlja 320.000 ha, bi morali vsi agrarni intere- senti skupno plačati prvo leto 576 milj. Din.

Zanimanje za novi zakon je veliko in raz- umljivo, če se pomisli, da je pri njem zainteresi- ranih najmanj 250.000 družin.

Veliko zanimanje za Agr. banko

Belgrad, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Vpis del- nic v Agrarno banko je skoro že končan. Do danes dopoldne je bilo od 300.000.000 Din vpisanih 274.678.000 Din. Monopolska uprava se je odločila vpisati 18.000.000 Din. Tako ostane le še par milijonov za vpis. Kakor znano, je 50.000.000 Din vpisalo društvo ju- goslovanskih bank. Tudi iz inozemstva se je izvršilo par podpisov. Tako je neki trgovec v Londonu, Srb po rodu, vpisal 1.000.000 Din.

Belgrajske vesti

Belgrad, 10. junija.

Mesta štirih ekonomov so razpisana na državnem posestvu Belje.

Zgraditev velikega carinskega skladišča v Šibeniku je odločilo ministrstvo financ.

Ministrski predsednik Pera Živković in mi- nister Savković sta bila v dvoru v avdienci.

Z bucareškega poljedelskega kongresa se bo vrnil v Belgrad minister Frangeš.

Državni svet kot disciplinsko sodišče bo 15. junija razpravljal o tožbi zoper Stajen- kovića v takozvani gozdarski aferi tega mi- nistrstva.

Za načelnika kmetijskega ministrstva je na predlog tega ministra postavljen Velimir Dimitrijevič, polkovnik v pokoju.

Red poveljnika častne Francoske legije je prejel ob zaključku trgovinske pogodbe s Fran- cijo tudi pomočnik zunanje ministra Bakotić.

Strašna vročina je včeraj in danes pritis- nila v Belgradu. Toplomer je kazal 33,7 Cel- zija.

Neposredne telefonske zveze so se vzpo- stavile te dni med Sušakom, Crikvenico, Omislijem, Malinsko, Selcami, Kraljevicom na eni strani in Semmeringom, Dunajem, Praho, Brnom, Bratislavo, Berlinom, Budimpešto in Pečujem na drugi strani.

Dr. Brauns o soc. politiki

Kakor znano je predsednik XII. mednarodnega kongresa dela v Ženevi dr. Brauns, znani voditelj centruma in minister za socialno politiko. V svojem otvoritvenem govoru je podal smer in važnost socialne politike. Njegova izvajanja so zanimiva in važna.

Ideja socialne politike ni nova. Poraja se tam, kamor prodre novi produkcijski kapitalistični sistem in kjer se stekajo velike mase delavstva. Naloge socialne politike so postale velike zlasti po vojni, ker so se pridružili ročnemu delavstvu še srednji stanovi in intelektualci. Značilje socialne politike postaja zbog tega vedno bolj mednarodno.

Zaenkrat se bavi socialna politika z zavarovanjem delavstva za slučaj bolezni, nezgode, onemoglosti, starosti in smrti. Skrb pa tudi za preventivne ukrepe. Iz tega izvirajo zakoni za zaščito delavcev. Socialna politika vedno bolj uveljavlja načelo, da mora biti človek središče gospodarstva.

Naloga socialne politike je tudi, da se odpravi neenakopravnost delavcev. Tako delo bo dvigalo ugled države v obeh mase, obenem bo tudi ustvarjala predpogoje za sodelovanje delavstva pri državnih vprašanjih.

Danes stoji velik del državljanov v odvisnem razmerju do drugega dela državljanov. Radi tega ni ta odvisni del v položaju, da bi mogel izpolnjevati svoje državljanske dolžnosti, ako se ne uredi delovno razmerje na ta način, da jim to omogoči, to je, da se uzakoni poleg lastninskega prava tudi delavsko pravo, ki naj varuje delavčovo delovno silo in zdravje ter ga brani pred izkoriščanjem vseh vrst.

Pojmovanje o enakopravnosti delavca dobiva po vojni novo podlago.

Dosedaj so tvorili podlago za delavčovo enakopravnost osebni dogovori. Taki dogovori pa ne morejo tvoriti baze za ureditev delovnega razmerja, ker tvorijo delavci napram delodajalcem slaberega pogodbenika.

Radi tega uveljavlja praksa kolektivno delovno pravo. Poleg tega je industrija tako izpopolnjena, tempo in način dela tako izenačen, da zahteva že po naravi sami kolektivne pogodbe.

Delavstvo se ne more samo kot poedinec boriti za uveljavljanje delavskega prava. To nalogo imajo strokovne organizacije. Radi tega je umljivo, da jih niso poedine države samo ustavno priznale, ampak jih določile kot najprimernejši organ za ureditev pogojev delovnega razmerja.

In v resnici ni nič opravičenejše kakor kolektivna volja ene organizacije napram volji poedincev, kadar gre za gospodarska vprašanja.

Kolektivne pogodbe so se zlasti razširile zadnje desetletje ter so dobile tudi zakonsko moč. V urejenih razmerah ne more več skleniti pogodb poedini nameščene ali delavce, ampak so vezani na dogovore strokovnih organizacij, oni uživajo sadove svojega kolektivnega zastopstva. Kakor mora čuvati organizacija kot dogovarjajoča se stranka poštenost in zvestobo, tako je tudi dolžnost nameščenca in uradnika, da je član svoje organizacije in sicer zvest član. Organizacija nameščenec in delavcev ni le delavska nužnost, ampak tudi njihova socialna dolžnost.

Naloga današnje države ni le, da priznava kolektivne dogovore, ampak mora skrbeti, da do njih pride. S svojimi naredbami vpliva v sporih na pomirjenje s tem, da izreče razsodbo, ki je obvezna za obe stranki.

Vprašanje je, če je potrebno, da posega država tudi v medzna vprašanja.

Kakor hitro se vmešava država v spore med delavci in delodajalci in s tem stavi svoje posredovanje v službo organiziranih delavcev in podjetnikov, vpelje s tem momentom te organizacije v sodelovanje pri izvrševanju svoje službe. Splošno delavsko pravo postaja na ta način avtonomno. To je velikega pomena, ker je to poprišče, na katerem se more vršiti državljansko izobraževanje najširših ljudskih slojev. Radi tega mora biti delavsko pravo sprejeto v nastavo vsake države.

V vseh državah so napravljeni začetki izprememb odnosov v obratih. Te izpremembe temelje na instituciji tovarniških sosvetov. Zaenkrat se omejuje njihov delokrog le na urejanje delovnih pogojev, posredovanje in v zaščito delavcev, vendar je pa nesporno, da pomenjajo tovarniški sosveti izhodišče za demokratizacijo podjetij.

Temu problemu se mora posvečati tem večja pažnja, ker ni dobilo delavstvo radi racionalizacije svojega odgovarjajočega dela niti v pogledu mezd niti v sorazmernem znižanju cen proizvedenega blaga. Nasprotno je imela racionalizacija slabe posledice za delavstvo: povečanje brezposelnosti, hitrejši tempo dela, večjo utrujenost, večjo mehaničnost dela, iz delavca je napravila avtomat, ki ubija vsako obzorje in jemlje vsako radost. Racionalizacija je spravila na višek najopasnejši problem današnjega časa: duševna otoplost širokih slojev.

S tem ni rečeno, da se mora zavreti mehaniziranje gospodarskega procesa. Delati se pa mora na to, da pridejo delavci v podjetjih do čim večjega sodelovanja, da se bodo počutili kakor doma in da bodo deležni na dobičku. Delovni čas pa mora biti tako urejen, da ima delavec čas, duševno in telesno čilost, da more izpolnjevati svoje dolžnosti kot družinski oče, kot državljan in kot kulturni človek.

V tem je moralna sila osemurnega delovnega časa. Omejitev 8 urnega delovnega časa bi pomenila izkoriščanje tuje delovne sile, ker bi

Proti madžarskim izzivanjem

Pred protestom Maie antante v Pešti

Bukarešta, 10. junija. (Tel. »Slov.«) Vaš dopisnik je dobil informacije, da bo romunska vlada kot odgovor na znani govor ministrskega predsednika Bethlena, katerega smatrajo države male antante za provokacijo, predložila v Budimpešti diplomatsko noto, in sicer obenem z Jugoslavijo in Češkoslovaško, ki bo sta vložili enake note. Romunska nota je pisana v prijaznem in prijateljskem tonu in opozarja madžarsko vlado na to, da se z govori, kakršni je bil govor ministrskega predsednika Bethlena, ne more pospeševati zblizanje med Madžarsko in Romunijo.

Bukarešta, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski poslanik v Pešti Luković je dobil pooblastilo, da v imenu svoje vlade vloži protest radi znanega govora Bethlena ob priliki odkritja spomenika neznani vojak. Bethlen je imel kot uradna oseba govor, ki je bil irendentističnega značaja in je ogrožal po mednarodnih pogodbah utrjeno stanje.

Bukarešta, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Vašemu dopisniku se je na uradnem mestu sledeče

sporočilo o madžarsko-romunskih odnosih: Romunska vlada je zelo presenečena radi načina, kako vrši Madžarska svoje odnose z Romunijo. Ni nobenega analognega primera za to, da bi kaka država, med tem ko je v direktnih pogajanjih z drugo državo, nastopala proti njej s tako politiko, ki se mora označevati za provokacijo. Med obema državama se vrše pogajanja radi optantskega vprašanja. Romunska vlada je hotela dokazati svoje mirno in prijateljsko stališče. To stališče je še naglašeno z dejstvom, da je Romunija, ki se nahaja v težki gospodarski in finančni krizi, kljub temu pripravljena, izplačati Madžarski vsoto treh in pol milijard lejev. Romunska vlada ne more razumeti, kakšen namen je imel grof Bethlen s svojim govorom. Bodisi da hoče konsolidirati svoj notranjepolitični položaj, bodisi da je njegova želja, nadaljevati agitacijo proti sosednim državam, nikakor pa njegovo postopanje ne pospešuje miru, katerega želi romunska vlada.

Za mednarodno solidarnost

Izjave angleškega zunanjega min. o Društvu narodov, Ameriki in Rusiji -- Macdonald pojde v Ameriko

London, 10. junija. (Tel. »Slov.«) V svojem prvem intervjuju v »Daily Herald« naglašala novi zunanji minister Henderson, da v velikim zanimanjem pričakuje zasedanja Društva narodov v septembru. Ministrski predstnik hče, če bo le mogoče, iti osebno v Ženevo. Oba, Henderson in Macdonald, smatrajo odnose z Društvom narodov za enega izmed najvažnejših momentov angleške politike.

Izjavil je: »Svojega problema se ne bomo lotili s stališča narodne strategije, temveč s stališča mednarodne kooperacije. Ta duh bo vplival na našo politiko nasproti državam članicam Društva narodov, kakor tudi nasproti državam izven Društva narodov, kakor Rusiji in Ameriki.«

Amerika je izredno važna, ker ima v mnogih problemih svetovnega miru v svojih rokah ključ situacije. Storili bomo vse, kar je v naši moči, da se ustrdi obe veliki angleške govoreči demokraciji. Storili bomo vse, kar je mogoče, da se uresniči Kellogova pogodba. To bo pripomoglo k temu, da se bosta mogla rešiti dva druga problema.

Drugi veliki narod izven Društva naro-

dov je Rusija. Politika delavske stranke je znana. Izvršili jo bomo čimnaprej mogoče, dasi bodo seveda potrebna pogajanja, da se naši diplomatski in trgovinski odnosi z Rusijo postavijo na ono zadovoljujočo podlago, ki je potrebna za mir na svetu, pa tudi iz gospodarskih vzrokov. Nikako odklanjanje vladne oblike v Rusiji ne more vplivati na našo željo, ohraniti prijateljske odnose.

Iz Porenja naj se vse tuje čete umaknejo čimprej, toda na najboljši način in z najboljšimi metodami.

Newyork, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na možnost poletnega obiska Macdonalda in kanadskega ministrskega predsednika Kinga v Washingtonu, da se, kakor piše »Observer« še pred jesenskim zasedanjem Društva narodov uredi med Ameriko in Anglijo mornariško vprašanje, se ta obisk neoficijno pozdravlja kot najbolj dobrodošli povod za temeljit razgovor o vseh ameriško-angleških odnosih, dasi so oficijelno komentariji še rezervirani. Iz Bele hiše se samo javlja, da Hoover in večina članov kabineta ne bodo šli na poletne počitnice, temveč da bodo vse poletje ostali v Washingtonu.

55. zasedanje Sveta Društva narodov

Madrid, 10. junija. (Tel. »Slov.«) Ob 11 dopoldne se je otvorila prva seja 55. zasedanja Sveta Društva narodov pod predsedstvom japonskega delegata Adacija, da se določijo podrobnosti dnevnega reda in reši več proračunskih in osebnih vprašanj. V veliki dvorani senata je bil danes na tribunah za občinstvo prvič po šestih letih zopet zbran visoki madridski svet.

Po treh udarcih s kladivom, s katerimi se je otvorila seja, se je japonski predsednik v otvoritvenem govoru zahvalil španski vladi, španskemu kralju in španskemu delegatu v Svetu Društva narodov za dobri sprejem. Quinones de Leon se je nato v odgovoru poklonil Društvu narodov in omenil, da se je že ena prvih sej Sveta Društva narodov leta 1920. vršila na španskih tleh v San Sebastianu. Navajal je številne razsodiščne pogodbe, ki jih je sklenila Španija v zadnjih letih v duhu Društva narodov, kar je dokaz, kako globoko korenini misel mednarodnega prava v španskem narodu. Navajal je tudi velikega teologa 16. stoletja Francesca de Vitoria, ki je že takrat priporočal sprejem mednarodnih zakonov.

Nato se je črtala z dnevnega reda točka o optantskem vprašanju med Madžarsko ter med Romunijo in Jugoslavijo, ker so se med tem začela direktna pogajanja.

Dalje se je prečitelo poročilo Quinones de Leona o delu higienske organizacije Društva narodov in poročilo Scialoja o delu juridičnega odbora o kodifikaciji prava Društva narodov, na kar je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo jutri dopoldne, prej pa se bo Svet še sestal kot komisija za manjšinska vprašanja. Na tajni seji je predsednik Adaci še objavil,

bil delavec popolnoma izčrpan in bi ne imel več moči za izvrševanje svojih dolžnosti napram svojem v družbi. Preko 100 milijonov ljudi, ki žive danes v pogodbenem razmerju, žele, da najdejo po osemurnem delu svoje veselje in poživitev v delu, ki jim je po srcu.

Tako priliko jim pa najprej nudi lastni dom s primernim zemljiščem. Stanovanjsko vprašanje trpi na nedostatih izpred vojne. Stanovanje je pa pogoj narodnega zdravja in narodne kulture. Brez rešitve tega vprašanja bo ostalo socialno vprašanje skaženo.

Dr. Brauns je govoril pred ca 400 udeleženci konference. In če pomislimo, da je to zdravnik z dolgoletno prakso, preudaren in globok človek, potem je jasno, da je imel velik vpliv na poslušalce in upati je, da bo končno tudi pri nas padel predsojdek, da je socialna politika v breme gospodarstvu in državi.

Propaganda za priklopitev k Nemčiji

V Celovcu so nedavno ustanovili krajevno skupino avstrijsko-nemške narodne zveze. Pri ustanovitvi so bile zastopane vse velike državno-nemške in avstrijske stranke. Ustanovitvi je sledilo veliko manifestacijsko zborovanje, ki se je vršilo 26. majnika t. l. na Novem trgu v Celovcu ob navzočnosti kakih 5000 oseb.

Zelo zanimivi so bili govori zastopnikov rajhloških in avstrijskih nemških strank.

Dr. Hölscher iz Ulma, poslanec nemško-narodne stranke, je trdil, da sedaj poteka meja nemške narodnosti, nemške kulture in nemškega jezika po grebenu Karavank.

Koroški socialdemokrat Lager je rekel, da široke mase zahtevajo priklopitev k Nemčiji, ker si od tega obetajo boljše gospodarske stanja.

Zastopnik centruma Hofmann je hvalil koroško nemštvo in je rekel, da je še vedno zmogalo brezmočno pravo nad brezpravno silo.

Koroški poslanec inž. Schauer, zastopnik Landbunda je rekel, da je treba doseči združenje z Nemčijo v dveh etapah: Najprej je treba doseči med Avstrijo in Nemčijo carinsko unijo in potem bo prišlo politično združenje.

Poslanec nemške ljudske stranke, ravnatelj Burger je rekel, da pariške mirovne pogodbe v desetih letih svojega obstanka Evropi niso prinesle miru in ga ne morejo prinesiti, dokler stoji nesmiselna ločitev Nemcev v Nemčiji in Nemci v Avstriji.

Zastopnik koroških krščanskih socialcev, dr. Rokitsky je trdil, da družu Koroško z Nemčijo poleg skupne zgodovine in skupne kulture zlasti tudi skupna materinščina. Do zdravitve obeh mora priti prej ali slej.

Dr. Bohner, zastopnik nemško-demokratske stranke je terjal, da mora Nemčija skleniti postavo, ki naj Avstrijem omogoči, da v Nemčiji takoj postanejo nemški državljani. Torej dvojno državljanstvo. Če si v Avstriji, si avstrijski državljan, če prideš v Nemčijo, si nemški državljan. Torej ena država z dvema imeni.

Narodni socialist Löschler iz Celovca je rekel, da so v priklopitevem vprašanju složne in edine vse stranke. Vsi avstrijski Nemci hočejo v nemško domovino.

Zelo zajemljivo je, kar je govoril župan iz Kölna, dr. Meerfeld, socialdemokrat. Rekel je, da je moč ideje silnejša nego zapisana sila, ki se ne ozira na nikako pravo. Ideja priklopitev temelji na čustvu človečanstva in pravičnosti. Kot socialni demokrat se čuti svetovnega meščana. Toda pristno svetovno meščanstvo temelji na narodni zavednosti, na narodni kulturi. Torej najprej Nemec, potem kozmopolit.

Poslanec Klumpp iz Celovca, zastopnik velenjske stranke, je rekel, da naj svet ravnotako upošteva današnjo manifestacijo »stremljenja po združitvi z nemško materino deželo, kakor je pred desetimi leti upošteval boje, da Koroška ostane Nemcem. (V pogledu na te boje je bil namreč odrejen plebiscit.)

Nato je godba zaigrala koroško in nemško narodno himno.

Pri obedu je dež. glavar dr. Lemisch (Lemež) govoril o »koroških vendih« (s tem nazivom je mislil na koroške Slovence), ki da so baje že leta 1848 bili za združitve z Nemčijo. Med govori na Novem trgu pa se je govorilo o Koroški splich kot o čisto nemški deželi, češ da so Karavanke že tudi jezikovna meja med Nemci in Slovani.

Protizidovski izgredi se nadaljujejo

Varšava, 10. jun. (Tel. »Slov.«) V poznano so se izgredi proti Judom v nedeljo nadaljevali. Demonstranti so razbili več šip na židovski sinagogi in nekaterih židovskih trgovinah, vendar pa je policija preprečila večje nemire. V Lvovu so vsi trije katoliški nadškofje z javnim oklicom pozvali študente, naj prekinjejo stavko, kar se bo danes izvršilo.

Vstaja v Venezueli

Newyork, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Skupina 500 do 800 venezuelskih nacionalistov pod vodstvom generala Urbina se je v soboto za več ur polastila utrdbe Willamstad na otoku Curaceau v holandski Zapadni Indiji. Ustrelili so več stražnikov, zaplenili ameriški parnik »Maracaibo« in odvedli guvernerja otoka in več vojakov. Kapitana parnika »Maracaibo« so prisilili, da je moral orožje imenovane utrdbe prepeljati v Levelo, potem pa so parnik z guvernerjem odpustili. Očividno, je, da se hočejo vstati pripraviti za novo revolucijo, za katero jim manjka orožja.

Komunist. rovarjenje v Franciji

Pariz, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Včeraj so prišli komunističnega voditelja Thoreza, ki je bil pred več leti obsojen na osem mesecev ječe radi hujkanja vojskih obveznikov. Zasedli so ga v Maison Lafitte pri Parizu v nekem gradu, ki je last komunistične stranke in kjer so se vršile tajne seje. Policija je zasedla grad in našla Thoreza in še tri druge komuniste skrite v omari.

Dunajska vremenska napoved. Menjaje oblačno, soparno, verjetno krajevne nevihte, ne gotovo vreme.

Živahni razgovori v Madridu

Madrid, 10. junija. (Tel. »Slov.«) Italijanski državni podtajnik Grandi je danes imel daljši razgovor s Primo de Rivero. Jutri ali pojutrišnjem bo govoril tudi z Briandom in Stresemannom. Danes ga je sprejel v avdienci španski kralj. Pospešena delavnost italijanskega delegata se zasleduje s tem večjim zanimanjem, ker kroji številne vesti o špansko-italijanskem sodelovanju v važnih vprašanjih, posebno, kar se tiče Afrike. Proti prvotni nameri bo Grandi zapustil Madrid že v četrtek.

Egiptski kralj v Berlinu

Berlin, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Egiptski kralj Fuad se je danes dopoldne ob 10 pripeljal v Berlin skozi Brandenburška vrata. Pred avtomobilom, v katerem sta se vozila kralj in predsednik Hindenburg, je jahala četa državne brambe, z njegovim avtomobilom zopet enaka četa, nato pa so sledili številni avtomobili z nemškimi in drugimi oficijelnimi diplomatskimi osebnostmi. Gosta množica ljudstva je pozdravljala egiptskega kralja.

Carigrad, 10. jun. (Tel. »Slov.«) Na goršču kontrolnega urada na galatskem obrežju so v carinskem skladišču eksplodirali neki zaboji. Nastal je požar, ki so ga k sreči hitro pogasili. Vzrok eksplozije je še neznan.

Kaj je novega

Koledar

Torek, 11. junija: Barnaba, Marcijan. —
Jutri: Janez Fakund. — V četrtek: Anton Pa-
dovanski.

Jubilejne slavnosti univerze

Vse cenjeno občinstvo opozarjamo na četrti dan proslave desetletnice univerze, ki bo pokazal udeleževanje in stremiljenje naših mladih literatov v desetletju obstoja univerze. Vršila se bo v sredo ob 17 v zborni dvorani univerze recitacijska prireditve z naslednjim dnevnim redom:

1. Uvod. Kritiki g. Josip Vidmar.
2. Pesmi Srečka Kosovega (recitira gosp. Lj. Horvat).

3. Iz svojih del bero: Gosp. Edi Kocbek (pesmi), gosp. dr. Vl. Bartol (proza), g. Vital Vodusek (pesmi), gosp. dr. Slavko Grum (proza), gosp. Jože Pogačnik (pesmi).

Prireditve se udeležite vsi, ki vam je na srcu napredek in razvoj mladih, pridite, da skupno obhajamo jubilej naše drage slovenske univerze.

Pozivajo se lahkoletniki-tekači, da se javijo v četrtek 13. t. m. ob 10 dopoldne v Svetovi sobi na univerzi. Važno glede dogovora za nedeljsko štafeto med univerzami Ljubljana, Zagreb in Beograd. — Kapetan.

Dijaški konvikt v Kranju

S prihodnjim šolskim letom — to je s 1. septembrom — se odpre v Kranju v tako zvani »Škofiji« dijaški konvikt. Posloje je eno najlepših v Kranju, visoke, zračne sobe, krasni in veliki hodniki in vrt pri hiši.

Priglasje sprejema tekom junija župni urad v Kranju, ki daje tudi potrebna pojasnila.

Kdor količnik pozna današnje življenje in sedanjo mladino, dobro ve, koliko nevarnosti preti dijaški mladini po slabih stanovanjih, kjer ni pravega nadzorstva, ne dobrega zgleda, kjer se tudi v zdravstvenem oziru kvari naša mladina. So tudi še danes med dijaškimi gospodinjami izvrstne vzgojiteljice, vendar pogosto niso kos razmeram in pa — kar je glavno — starši dijakov jih ne poznajo! Prva skrb staršev, ki dajejo svojega sina v gimnazijo, mora biti, da mu oskrbe v moralnem in zdravstvenem oziru dobro stanovanje.

V Kranju je že bil svoj čas dijaški konvikt, ki je vzgojil lepo število naših inteligentov. Zanjeta leta se je vedno bolj čutila potreba po takem konviktu, ker so bili mnogi starši v zadregi za stanovanja, ko so iskali stanovanja svojim sinovom. Temu se bo s prihodnjim šolskim letom odpravilo.

V zavod se bodo sprejemali le nepokvarjeni mladeniči, posebno oni, ki bodo obiskovali 1. ali 2. gimn. razred, v izjemnih slučajih se bodo sprejemali tudi dijaki iz višjih razredov.

Dijaki, ki bodo stanovali v konviktu, bodo imeli v njem tudi vso oskrbo.

Deset vlomov v nekaj dneh

Sv. Miklavž pri Ormožu, 9. junija.

Zadnje dni je bilo v okolici Sv. Miklavža izvršenih in poizkušanih kakih deset večjih in manjših vlomov. Iz hiš izginja obleka, vino, žganje, perutnina in drugo blago. Najbolj drzen je bil vlom pri Mešku v Vinskem vrhu. Izvršen je bil med dnevom, ko so bili domači odsotni. Vlomilec se je prikradel v sobo, zastrl okno s platnom in pobral skupaj, kar se je dalo odnesti. Tat še ni končal z delom, ko je vstopil v sobo gospodar. Gosta to ni preplašilo. Pobral je stvari in se zagnal proti vratom. Gospodarja je sunil, tako da je padel, nato pa je zdiral ven. Meško je hitro vstal in hitel za vlomilcem. Zakričal je za njim. Tat je za trenutek obstal in se rogal nesrečnemu gospodarju. Potem pa je izginil, ko da ga je zemlja požrla.

Drzni vlomilci vzbujajo v ljudeh strah. Zadeva je prijavljena orožništvu in sedaj kar tri orožniške postaje (ormoška, središka in invarjovska) zasledujejo drznega vlomilca. Sum je padel na nekakega zloglasnega R-a, ki že od otroških let poseja po ječah in je bil šele pred kratkim izpuščen iz zapora. Na vesti ima že celo vrsto zločinov in okolica bi se rešila velike nadloge, ako bi zopet prišel pravici v roke.

August Strindberg:

Domovinski prijatelji

Črešnje so bile v polnem cvetju in v bičju malega zaliva je plaval škuka. Mlad zakonski mož je sedel na verandi kmečke hiše, ki jo je bil najel za poletje. Odložil je ovratnik in naročke, naravnal protico, medtem, ko je vdihaval sveži majski zrak, ki se je mešal z vonjem tobačnega dima.

Njegova mlada žena pa je bila zaposlena z izpraznjevanjem žepa, otroci so se pa igrali na vrtu, kjer so se bili nedavno razcveteli tulipani in narcisi.

»O, Bog, kako je vendar lepo na deželi!« zakliče mož. »Jož, kako zaničujem mesto!«

In pokazal je na goste oblake dima, ki so se vlačili na obzorju v smeri, kjer je v daljavi ležalo mesto.

»Kakor hitro pa je jesen tu, se naveličaš dežele in poješ hvalnice mestu«, odvrne žena.

»Ti hočeš torej reči, da je to vprašanje letnega časa?«

»Da, zakaj pa ne?«

So pa tedaj priskakali otroci kričeč na vsa usta: »Lastovke, lastovke prihajajo!«

In vse naokoli je odmevalo cvrčanje selivk, ki so si hotle ogledati lanska gnezda.

»Lastovke prinašajo srečo v hišo, ne mama?« je vprašal maleček.

»Gotovo, moj otrok,« odgovori mati. Zato jim pa ne smemo razdirati gnezd. Ne pozabi tega srček in zapomni si tudi, kako one ljubijo svojo domovino. Vedno se vračajo domov.«

»Nazaj k svoji prvi ljubezni« dopolni so prog. »V jeseni pa gredo po svojih potih kakor mi.«

Veličastna proslava osvobojenja Mežiške doline

Maribor, 9. junija 1929.

Danes se je vršil tukaj veličasten tabor v proslavo osvobojenja Mežiške doline pred desetimi leti. Velikega narodnega zbora so se udeležili domačini v imponentnem številu, zlasti kmetje iz Mežiške doline, razen tega pa Orli koroškega okrožja in mnogoštevilni gostje iz Maribora in vzdolž koroške proge. Po sprejemu gostov na kolodvoru se je vršila na Glavnem trgu služba božja, nakar je predsednik pripravljene odbora guštanjski župnik Josip Reharr otvoril slavnostni zbor ter pozdravil zlasti predstavnika oblastne samouprave ravnatelja oblastnega urada I. Gračnerja, Malgajeva brata Ivana Malgaja iz Mari-

bora ter oficijelne predstavnike oblastev, Malgajevih borcev in Narodne odbrane. Slavnostno besedo je govoril prof. dr. France Sušnik iz Maribora; v preglednih črtah je podal zgodovinsko sliko Mežiške doline pozivajoč zborovalce k zvestobi Bogu, kralju in domovini. V imenu koroških dobrovoljcev je pozdravil narodni zbor oblastni uradnik Pavlica iz Maribora, v imenu Narodne odbrane pa upokojeni minister dr. Kukovec. Z zbora se je odposlala vdanosna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru; pozdravili pa so tabor brzojavno general Maister, klub koroških Slovencev iz Ljubljane, ljubljanski župan dr. Puc in svetniški svet dr. Kotnik iz Maribora. V sprejedu so se podali nato zborovalci k Malgajevemu spomeniku, kjer je govoril v imenu Malgajevih borcev odv. koncipient dr. Mejak iz Maribora. Tajnik pripravljene odbora Rajko Kotnik pa je deklariral pesem koroških dobrovoljcev. Zastopniki posameznih društev so položili nato na Malgajev spomenik vence. Po prihodu sprejeda na Glavni trg se je veličastni zbor zaključil, popoldne pa se je vršilo veliko narodno slavlje, združeno s tombolo. Današnja svečana proslava v Guštanju ni bila samo jubilejni praznik osvobojenja Mežiške doline, ampak tudi močna manifestacija obmejnega koroškega prebivalstva za kralja in državo.

Zverinski umor na Dravskem polju

72letna starica umorjena na strašen način - Strah čudakinje - Čudni nočni gost

Maribor, 10. junija.

Včeraj ob 8 dopoldne je šla posestnica Alojzija Bobolec iz Radvanja mimo šupe, ki spada k hiši št. 80 v Pivoli pri Hočah. Kaka dva metra od šupe je ležalo v jugovzhodni smeri žensko truplo. Ko je Bobolec pristopila bliže, se ji je nudil grozovit prizor. Na hrbtu je ležala 72letna posestnica Alojzija Viher mrtva in vsa razmesarjena. Njena lobanja je bila razbita. Preko njene glave je zevala globoka in široka rana. Nos je bil domala čisto pokvečen. Smrtonosni udarci so bili očividno zadani s topim orodjem. Obleka je bila raztrgana. Okoli vratu je bila stisnjena ruta.

Bobolec je takoj obvestila orožniško postajo v Hočah o dogodku. Orožniki so se podali na delo. Istočasno pa je vest o zverinskem roparskem umoru takoj raznesla po okolici. Na stotine ljudi je takoj hitelo na kraj umora. Hoška orožniška postaja je takoj obvestila mariborsko policijo o dogodku. Na lice mesta je prišel detektiv Grobin s policijskim psom »Eckdolfom«, da izvrši posnetke prstnih odtiskov in da ugotovi morebitne sledove za morilcem.

Pri iskanju so našli v bližini omenjene šupe lato, ki je bila čisto okrvavljena. Izvršilec je bil očividno vzel lato z večjega kupa, ki je v bližini. To je bilo pred zločinom. Nato je šel v šupo, kjer je spala pokojnica v nekem kotu blizu vhoda. Oddod je zločinca očividno zamahnil s kolom po glavi 72letne starke med spanjem. To je moglo sklepati iz tega, ker so našli na ležišču krvave cunje. Nato je pokojnico stisnil z ruto okoli vratu ter jo tako izvelkel iz šupe. To se sklepa iz krvavih sledov na cunjah, ovitih okoli nog.

Zunaj na prostem je nato opravil zverinski posel do konca. O tem pričajo krvavi sledovi v bližini pred šupo v vetrinjah na zunanji strani šupe. Zločinca je do smrti zamahnil s kolom po lobanji starke, da je čisto prebita.

Dalmatinska pastirska pesem - ročni umotvor

Kdorkoli je videl našo Liko, Hercegovino in Dalmacijo, takoj ve, da so to pasivni kraji. Kras s svojim kamenitim morjem ne daje kruha. Pogledamo samo okoli naših stavb v Ljubljani. Vprašajte delavce, ki opravljajo najtežja dela, od kod da so, pa dobite odgovor: »Iz Like, Dalmacije, Bosue!« Kaj vendar žene te siromake po svetu? Glad je oni strašni meč, ki visi že od pametveka nad tamošnjim svetom in mu vedno preti in ga poganja za koščkom kruha od skope rodne grude po svetu. Sreča je, da more uspevati tam doli vsaj skromna ovčereja, ki je pol življenja za tamošnji narod. Daje mu mleko, volno in meso. Paša je po krme bogatih krajev skoraj da prijetna zabava za živino in pastirje, na jugu pa je muka za vse. Pastirji in pastirice čuvajo drobnico dan za dnem, da se jim ne porazgubi ali ne uide v škodo med kamenite ograje, kjer zraste na malih njivah nanešene prsti pičli žitni pridelek. Vsak prosti hip uporabijo pastirji za rezbarjenje preslice, sviral, dipel, ustnikov za pipe, držal za igle in raznih godal. Pastirico pa spremlja preslica na vseh njenih potih. Spretni prsti predejo nit brez konca iz zore v mrak, iz leta v leto, dokler ne poseže vmes nevidna roka usode, ki ustavi delo za vedno...

Druge zopet vežejo na platno prelepe »šare« z barvano volneno nitjo. Doma pa sede zopet druge

za stavkami in tko volneno sukno za obleke in šareno tkanino za prelepe torbe in pregače. To tkivo je lepo ornamentirano in kolikor pregač stkejo, toliko vzorcev je. Muzeji jih hranijo na stotine, dve nista enaki.

Kraji in plemena se ločijo po ornamentiki in prav tako se razlikujejo dela pravoslavnižen žen od del rimokatoličank v tehniki in ornamentiki. Vsa dela pa so prelep pisan mozaik, sestavljen iz tisočev fragmentov, kar pa vendar tvori lepo harmonično celoto. Zanimivo je, da je tehnika teh del enaka tehniki naših Zumberčank v Gorjancih in tudi ornamentika je precej podobna. Zumberčani so prišli od juga in zato je podobnost razumljiva.

V prostorih drž. osred. zavoda za ženske domače obrti v Ljubljani, Turjaški trg 4-I., se je otvorila v nedeljo razstava dalmatinskih ročnih del. Velika razstavna soba reprezentira ogromno delo siromašnih dalmatinskih devojk in žen, njih umetniško silo in velik organizatoričen talent g. Ljubice Maleševičeve iz Kistanja v Dalmaciji.

Gospa Ljubica Malešević, prirediteljica razstave, je inteligentna voditeljica obiskovalcem. Njena tolmačenja so tako v etnografskem kakor tudi v organizatoričnem oziru zelo zanimiva in poučna.

Njen delokrog obsega srez: Benkovač, Obrovac in Knin. Dvanajst let se peča gospa s tem delom in razstava je najboljši dokaz njene velike ljubizni do stvari same, truda in sistematičnega dela. Navediti preprostega človeka, da prelomi stare tradi-

»Zato pa bomo prav res kmalu jedli pečen-ko! Daj mi hitro mreže. Alah bodi zahvaljen! Oh, prejubite ptičice, ki niso pozabile svoje domovine!«

Lastovke pa so sedele na bičevju in cvrčale: »Lepa domovina, kjer jedo lastovke!«

»Da, toda solnce se smeje, komarji so dobri, dežela je lepa.«

»Za en letni čas že. Vse v naši domovini je lepo razen ptičjega gnezda. Vendar pa je in ostane naša domovina.«

»Kaj druga domovina. Ubi bene ibi patria. Kjer lahko dobro jemo, tam je naša domovina.«

Med. univ.

dr. Franc Pavločič

specijalist za zobne in ustne bolezni, se je preselil in ordinira sedaj redno vsak delavnik od 8 do 12 in od 14 do 18 v Ljubljani, Pražakova ulica št. 11, I. nadstropje, poleg Miklošičeve ulice.

Lumière

Vaš najboljši spremljevalec na potovanju je Vaša fotografska kamera. — Povsod jo lahko vzamete s seboj, povsod vam obdrži najlepše spomine. Poselite nas, ali pa zahtevajte naš najnovejši cenik Maj 1929, da se uverite, kako lahko, lepo in poceni je fotografiranje. — Lumière plošče, papirji in kemikalije so najboljšje. Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

MAGGI jeva
zabela
za
vsaKo kuhinjo.

Razpečava v kraljevini SHS

Fran Ks. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

cije, je silno težko. To more dobro pojmili le oni, ki se je bavil s sličnimi podjetji. Njej se je posrečilo popolnoma, da je ohranila originalno narodno vezenino na lahki tkanini in je našla tudi zelo primeren kraj za razne obleke. Ne morem si misliti lepšega, kakor oblečene deklice, v lepo vezene narodne obleke, kakor jih vidimo na razstavi. Elegantne in dragocene so damske obleke. Bil sem priča, ko je kupila neka inozemka takšno obleko. Izginila je za par hipov in se vrnila vsa vesela v krasni novi toaleti. Izborni ji je pristojala in vsa vesela je rekla: »Sedaj grem v njej na ulico, da bom živa reklama za Vaše lepe izdelke!« Razstavljene so tudi damske bluze, razni deli za okras bluz in oblek, torbice in prekrasne blazine. Tehnike so vse originalne, kakršnih še nismo videli v Ljubljani. Elegantne so čajne garniture in prtički, ki poživijo obednice ali salončke kakor ino dišeče cvetje. Originalne pregače in torbe so prav lep dekor, ki se da s pridom uporabiti v vsaki hiši. Koliko je bilo tu treba delati, pripravljati, dati, prosti, in zopet delati, da je stvar pokazala prve uspehe. Za one sestradane kraje je gospa Ljubica prava dobrotnica in narod jo nazivlje opravičeno: »naša majka«. Po štirideset kilometrov daleč hodi ženski svet k »svoji majki«, da se reši lakote. Revščina je tako velika, da segajo po šivanki celo moški, da si za služijo koruzne moke. To pričajo dela »vezarjev« Mileta in invalida Mate, ki veze le z eno roko. Ne zaostajata niti najmanj za deli spretnih vezilj. Na mizi leži originalen nakit dalmatinskih nevest, ki priča o skromnosti tamošnjega sveta. Obroček steklenih biservov za lešnik debelih pomešan s križevci Marije Terezije spada k slikoviti noši. Med vezivom pa vise pastirske originalne rezljane gusle, ki so spremljale pevca, pojočega o kraljeviu Marku in njegovih slavnih delih.

Veliko delo, ki ga opravlja gospa Maleševićka med svojimi rojakinjami, je nad vse požrtovalno in je združeno z velikimi stroški. Tu ne govori samo trgovska stran podjetja, ampak govori velika ljubav do stvari same in sočustvovanje z ubogim svetom. Zrte so tu velike. Vendar se najdejo zopet ljudje, ki kopirajo njena lepa dela iz gole dobičakarstnosti in kopirajo njene kompozicije ornamentov, da opeharijo nepoznavalce ročnega dela s cenenim strojnim delom, brez najmanjše misli na to, da oropajo s tem za pesti koruzne moke naše najbednejše. Kakor smo poučeni, se pripravljajo v kratkem anketa pri ministru za trgovino in obrt, kjer se bo obravnavala organizacija domačih obrtov; stvar je že v toliko dozorela, da bo prišlo do važnih zaključkov.

Prepričani smo, da bo prelepa razstava našla v naših ženskih krogih popoln odziv in najde gospe prirediteljica razstave vsaj moralno nagrado v priznanju za njeno požrtovalno delo. Seier pa je sedaj pred odhodom v letovišča in kopališča najlepša prilika, da si dame nabavijo lepe in poceni toalete, ki morajo vzbuditi povsod največje občudovanje. Še na neko dejstvo opozarjam: gospa Ljubica pravi, da prinašajo dela pridnih, revnih rok srečo...

Slavnost na Viču

Vič, 10. januarja.

V nedeljo 9. t. m. se je po večernih izvršila na Glinah večja slavnost, za katero naj izve tudi širša javnost. Ob navzočnosti mnogoštevilnega občinstva in zastopnikov viške občine se je vršila blagoslovitev in otvoritev novega mladinskega zavetišča, ki je bilo na pobudo tukajšnje Vincencijeve konference na novo sezidano že lansko leto in se je polagoma izpopolnjevalo.

Slavnost je otvoril viški cerkveni zbor s himnami, spremljan od godbe kat. prosv. društva. Nato je imel kot predsednik Vinc. konf. na Viču naš č. g. župnik P. Tavčar daljši govor, v katerem je najprej izrekal zahvalo vsem dobrotnikom, ki so s svojimi darovi kakorkoli pripomogli do nove zgradbe. Največja zahvala gre v tem oziru g. oblastnemu komisariju ljublj. oblasti dr. Natlačen, ki je bil pri slavnosti osebno navzoč in domaćinu č. ing. Škofu, ki je za novi dom napravil načrt in gradnjo sam nadzoroval popolnoma brezplačno. Obema gospodoma je bila izrečena še posebej iskrena javna zahvala. Nato je govornik pojasnil namen novega doma. Dom lahko sprejme v dnevno oskrbo ne samo otroke tukajšnje občine, temveč tudi otroke bližnjih občin, predvsem seveda onih, ki bodo zavod z milodari podpirali. In ne samo to! V zavodu je že sedaj mnogo postelj, tako da bodo otroci deležni lahko polne in ne samo dnevne oskrbe. Onim staršem, ki vsled zaposlitve v tovarnah in drugod svojim otrokom ne morejo nuditi potrebne vzgoje, je torej mnogo pomagano. Ti izražajo hvaležnost Vincencijevi konferenci in predvsem g. predsedniku ter č. sestrarom usmiljenkam.

Zborovanje učiteljstva meščanskih šol

Ob priliki, ko slave slovenske meščanske šole desetletnico svojega obstoja, se je zbralo naše meščanskošolsko učiteljstvo v Ljubljani, da javno manifestira ta jubilej. Zborovanje se je vršilo v nedeljo ob 11 dopoldne v dvorani Dehavske zbornice. Prisostvovali so slovensosti poleg večjega števila meščanskošolskega učiteljstva tudi mnogi predstavniki oblasti in korporacij.

Zborovanje je otvoril in vodil predsednik društvenega odbora za ljubljansko oblast g. Maks Hočevar, ki je pozdravil vse prisotne. Prosvetni šef ljubljanske oblasti in zastopnik velikega župana dr. D. Lončar je izrazil čestitke meščanskošolskemu učiteljstvu k jubileju.

Oblastni komisar dr. Marko Natlačen je poudarjal pomen meščanskih šol za vzgojo boljše, sposobnejše obrtnega naraščaja. Oblastna samouprava je spoznala potrebo primernih strokovnih šol in bo stremela za tem, da se take šole snujejo. Za to pa so meščanske šole najboljša priprava. Izrazil je željo, da bi meščanskošolsko uč-

To je
pravi zametek

Aspirin
tableta Bayer

Pazite na modro-belo-rdečo
pečatno znamko!

teljstvo delalo roko v roki z oblastno samoupravo za čim večji prosek strokovne izobrazbe našega naraščanja ter obljubil v mejah finančne možnosti meščanskim šolam vso podporo s strani oblastne samouprave.

Govorili so še občinski svetnik Likozar v imenu odsotnega župana dr. Puca, Uratnik v imenu Delavske zbornice, najstarejši meščansko-šolski ravnatelj dr. Romih in predsednik društva meščansko-šolskega učiteljstva za Slovenijo gosp. Humek.

Slavnostni govor na zborovanju je imel gosp. Pečjak. Njegova govorila izvajanja o meščanski šoli so bila sprejeta z odobravanjem. Nato je zaključil slovesno zborovanje g. Hočevar.

Popoldne ob 3 in zvečer ob 8 sta se vršila v uniojski dvorani dva krasno uspeša koncerta meščansko-šolske mladine.

Utonila v luži

Zagorje, 8. junija.

Sinoči v petek 7. junija proti večeru je šla Jožeta Cencelj, odrasla hči posestnika in župana občine Arizhe — doma na Lokah pri Zagorju, trgat zelenjavo za prasiče. Bila je božijstna in je tuintam dobila napad in padla. Nesreča je hotela, da je tudi omenjenega dne dobila napad in padla, pa v lužo z obrazom. Ker si v nezavesti ni mogla nič pomagati, so jo našli mrtvo — utopljeno ob sedmih zvečer.

Osebnosti

★ Duhovske vesti. Umeščen je bil dne 4. junija t. l. na podjelno mu župnijo Dobrepolje Anton Mrkun, doslej župnik na Homcu. Dne 10. junija t. l. pa sta bila umeščen: Jožef Novak, doslej župnik v Dragatušu, na župnijo St. Jakob ob Savi in Jakob Omahna, doslej župnik v Osilnici, na župnijo Dragatuš.

★ Promocije. Dne 5. junija je promoviral za doktorja bogoslovja na katoliški univerzi v Parizu g. Janez Janžekovič, duhovnik lavantijske škofije, doma iz Moškancev pri Ptuj, in sicer na podlagi svoje teze »Etika Psalterija«. — Istotam promovira dne 11. junija p. Edward Zilič, iz sarajevske frančiškanske provincije, na podlagi teze »Socialna funkcija zasebne lastnine in katoliška moral«. Zanimivo in važno je, da sta to prva Jugoslovana, doktorja bogoslovja na teološki fakulteti Kat. inštituta v Parizu, vredni naslednji nekdane slavnostne teološke fakultete na Sorboni. Iskreno čestitamo.

★ Sodni izpit je napravil pri višjem deložnem sodišču v Ljubljani g. Aleksander Trampuš, sodni praktikant pri okrožnem sodišču v Mariboru.

★ Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni za vršila dolžnosti načelnika intendature poveljstva dunavske divizijske oblasti intendantski major Vladimir Markovič; za vršila dolžnosti načelnika intendature poveljstva vrbaške div. oblasti admin. podpolkovnik ekonomske stroke Josip Lukars; za vršila dolžnosti načelnika intendature poveljstva vardarske div. obl. admin. major ekonomske stroke Josip Brezinec; za vršila dolžnosti načelnika intendature dravske div. obl. admin. podpolkovnik ekonomske stroke Anton Hivert; za vršila dolžnosti pomočnika načelnika intendature poveljstva IV. armijske oblasti admin. podpolkovnik ekonom. stroke Josip Vervega; za vršila dolžnosti pomočnika načelnika intendature poveljstva bregalnjske div. obl. admin. major ekonom. stroke Josip Sušnik; za vršila dolžnosti pomočnika načelnika intendature moravske div. obl. admin. major Mirko Vilfan in za vršila dolžnosti šefa administrativnega oddelka kontrolnega oddelka ministrstva vojske in mornarice admin. podpolkovnik ekonomske stroke Aurel Auer.

Ostale vesti

★ † Dr. Josip Ličan. V Gorici je umrl v soboto 8. t. m. monsignor dr. Josip Ličan, profesor bogoslovja, papežev komornik itd. Pokojnik je bil med svojimi primorskimi rojaki, ki jim je posvetil svoje plodnosno življenje, splošno priljubljen in izredno čaštan ter je zaradi svojega plemenitega moškega značaja užival splošno zaupanje. Njegovo kulturno delovanje med našim ljudstvom je bilo ne navadno mnogostransko in prito o veliki zavestnosti in inteligenci. Slovenci izgube z njim močno oporo in blagega tolažnika. Bil je vnet in tih delavec v krščanskih organizacijah. R. i. p.!

★ Drugi pomladni izlet ameriških Slovencev. V nedeljo 9. t. m. dopoldne je prispelo v Ljubljano z brzovlakom preko Jesenja 50 ameriških Slovencev iz Clevelanda in drugih krajev Severne Amerike. Iz Newyorka so odpotovali 1. junija z glasovitim brzoparnikom »le de France« francoske paroplovne družbe »Cie. Gle. Transatlantiques«. Izlet je priredila »Prudentialbank« iz Newyorka. Izletniki niso mogli prehitati prekrasne in udobne morske vožnje, železnica jim je postregla z direktnim vozom do Ljubljane. Oddod so se po ogledu slovenske prestolice odpravili na oddih na svoje stare domove. — Dobro došli!

★ Pozor pevcu turistu. Ker bodo tri nedelje zaporedoma kar tri odkritja padlim borcem na priljubljenih izletnih točkah in sicer 16. t. m. pri Sv. Katarini nad Medvodami, 23. v Bohinju — Srednja vas in 29. v Višnji gori, prosimo dobre pevce turiste, ki bodo takrat na tih izletih, naj sodelujejo pri pevskih točkah. Vse bivše vojne tovariše pa opozarjamo že sedaj na naš spominski dan, ki bo 11. avgusta po splošni želji zopet na Brezjah. Natančneje v najkrajšem času. — Glavni odbor Z. S. V. v Ljubljani.

★ Avtomobilska nesreča pri Naklem. V nedeljo popoldne se je pripetila na križišču glavne ceste in tržiške železniške proge težka avtomobilska nesreča. Družba šestih oseb iz Ljubljane se je peljala z avtomobilom, ki ga je sofaral neki inženjer na izlet na Gorenjsko. — Pred križiščem sofer ni opazil, da se bliža vlak in je hotel voziti preko proge. Lokomotiva je zadela v avto in izletniki so popadali iz avtomobila v travo. Lokomotiva je presekala avto na dveje in vlekla prvi del avtomobila še kakih 200 do 300 metrov. V vlakcu se je slučajno nahajal zdravnik dr. Blumauer, ki je nudil ponesrečenemu prvo pomoč. Razen enega, ki je obležal na travi nezavesten, se ni pripetilo nobenemu nič hudega, razen da so bili nekateri precej opraskani in da so užili mnogo strahu. Po cesti je tedaj pripeljal industrialec g. Jean Pollak, ki je ponesrečene prepeljal v Kranj, kjer jih je ponovno pregledal zdravnik dr. Bežič. Ker ni imel nihče od njih resnejše poškodbe, so se ponesrečeni izletniki vrnili zvečer v Ljubljano.

★ Ribolov v Bohinjski Savi. Dne 18. junija 1929 ob 11 se bo v občinskem uradu v Radovljici oddal na javni dražbi v zakup ribolov ribarskega okraja št. 7 »Bohinjska Sava« za dobo 10 let od dneva nadalje, ko zakup potrdi komisar oblastne samouprave ljubljanske oblasti. Zakupni pogoji so pri podpisanih kakor tudi pri županstvu v Radovljici med uradnimi urami vsakomur na vpogled. — V Ljubljani, dne 10. junija 1929. — Komisar oblastne samouprave ljubljanske oblasti: Dr. Marko Natlačen, i. r.

★ Smrtina kosa med ameriški rojaki. — V Jolietu je umrl 41 letni Martin Serjanec, doma iz Smarja-Sapa. V Jolietu je živel 20 let. Zapuščal ženo, roj. Avsee in 4 otroke. — Težka nesreča se je pripetila v neki opekarni v Jolietu Jožefu Vlašiču, slovenskemu rojaku. Nad njim se je utrgala veriga in tisoč funtov težak obroč je padel Vlašiču na glavo in mu jo presekalo. Vlašič je povrh tega še padel v ogenj, kjer se je nevarno ožgal. Kmalu za tem je v bolnišnici umrl.

★ Češki poučni tečaj. Za te tečaje je splošno zanimanje. Saj so naši stiki z brati Čehi vedno bolj prisrčni in pogosti. Za češki jezik se zanimajo zlasti oni, ki se bodo letos udeležili proslave tisoč-

letnice smrti sv. Vencoslava (Vaclava), kralja češkega v Pragi. Za pouk češčine bo izoborno služila knjiga »Češki učbenik«, ki jo je sestavil profesor Janko Orožen. Knjiga je izšla v zalogi Jugoslovanske knjižarne in velja vezana 50 Din, broširana pa 40 Din. Vsem, ki obiskujejo češke tečaje, to slovnico toplo priporočamo, kakor tudi češko-slovenski slovar, ki ga je sestavil prof. dr. Bradač in velja 70 Din.

★ Nov telefonski imenik in avtomatska centrala v Mariboru. Za področje direktije pošte in telegrafa v Ljubljani je izšel nov telefonski imenik, ki vsebuje vse nove centrale, naročnike in vse izpremembe nastale do konca meseca maja t. l. Dobi se pri poštah Ljubljana, Maribor in Celje, naroča pa se lahko tudi pri direktiji pošte v Ljubljani. Prodajna cena je 20 Din. Telefonske naročnice posebno opozarjamo, da bo v kratkem odprta v Mariboru avtomatska telefonska centrala (isti sistem kakor v Ljubljani) in da dobijo za to mariborski naročniki popolnoma nove številke, ki pa so v imeniku že natisnjene.

★ Sv. Vid pri Grobelnem. Tukaj se vrši v nedeljo 17. junija živinski, konjski in kramarski sejem. Sejmišče je tik postaje. Zveze z vlaki so na vse strani ugodne.

★ »Schulz Universal« tehnična Vam dviga promet in zaslužek potem hitrosti, natančnosti in prihranka. Zahtevajte brezplačno ponudbo ali poset zastopnika. JUGO SCHULZ, d. z. o. z., Ljubljana.

★ Najhujše čajno maslo iz pastizerizirane smetane dobite v trgovini Ivan Pestotnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

★ Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči časa naravne »Franz-Josef« grenčice, zavžita vsako jutro na tešče, brez naporno, lahko odvajanje. Strokovni zdravniki za srčne bolezni so dospeli do prepričanja, da »Franz-Josef« voda zanesljivo in brez vsake težkoče učinkuje celo pri težkih slučajih srčne zaklopnice. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ljubljanska porota

Ljubljana, 10. junija.

Sedmi dan porotnega zasedanja. Živ dolgočas, v dvorani silna vročina. Troje razprav je razpisanih: ena goljufija, ena tatvina in en požig. Senatu predseduje sodnik okrožnega sodišča Aniloga, votanta sta sodnika okrožnega sodišča Lajovic in dr. Kravina. Zapisnikar dr. Dobrovšek. Državno tožilstvo zastopa sodnik Javoršek.

Pred porotnike stopi najprej Franja Pravst, stara znanca porotne dvorane. Njen zagovornik je dr. V. Ravnihar.

Radi goljufije.

Franja Pravstova je obtožena, da je v času od 16. decembra 1928 do 25. februarja 1929 v Boh. Srednji vasi pod lažljivo pretvezo, da sta njeni obveznici vojne škode zadeli dobitka po 125.000 in 50.000 Din, da pa mora prej še na račun neplačanih obrovkov ter na stroške in koleke doplačati še 16.398 Din — izvalila isto vsoto Mariji Sodji. Obtoženka je namreč kot potnica banke Fortuna v Zagrebu, čije zastopnik za Slovenijo je bil Josip Plevnik, po Sloveniji prodajala same loterijske srečke.

Obtoženka dejanje goljufije priznava. Sodni senat je stavljal porotnikom eno glavno vprašanje, ki so ga ljudski sodniki soglasno potrdili. Na podlagi tega krivdoreka je bila Pravst Franja obsojena na 3 leta težke ječe ter na povračilo stroškov in odškodnine Mariji Sodji v znesku 16.398 Din.

Pred porotnike je nato stopil Adolf Gregorin, ki je obtožen

hudodelstva požiga.

Njegov zagovornik je dr. Modic.

Gregorin je nezakonski otrok. Delavec. Mati mu živi v Ameriki, on stanuje pri tati Frančišku v Dobu. Fant je na slabem glasu: delamržen, tudi že petkrat kaznovan. Tatvini in tepežu je zlasti podvržen.

Svoj čas je imel Gregorin razmerje z neko Justino. Pozneje se je z njo skregal ter jo nekoč na veselici celo nabil. Radi tega je bil par dni zaprt. Potem se je z Justino spet pobotal — bil pa je nanjo vendarle jezen zaradi tiste kazni in še zato, ker so k njej zahajali tudi drugi fantje. Gregorin je čakal in iskal dneva in prilike, ko se bo lahko nad Justino maščeval... Nekoč je prišel Justino pod okno klicati in ko mu ona ni brž odprla, je Gregorin brez nadaljnjega iztrgal železni križ iz okna njene spalnice. Ona je namreč imela hišo v najemu. Kakšnih 14 dni pred požigom je obtoženec snel vrata pri vrtni ograji in jih zanesel daleč proč na državno cesto.

Letos 13. maja je Gregorin spet prišel k Justini okrog desetih ponoči. Spet je snel vrtna vrata in jih vrgel na državno cesto, pred Matičičevo gostilno. Nato je šel h hlapcu Novaku Jakobu v Vilarjev hlev in tamkaj delj časa sitnil. S seboj je imel časopisni papir in polno škaltljivo žveplenk. Iz Vilarjevega hleva se je Gregorin napotil tik pred polnočjo naravnost k hiši, kjer Justina stanuje. Zašel jo je klicati in razbijati po vratih. Justina pa je ravno imela obisk in ni marala odpreti, marveč je brž ugasnila luč. To ravno je obtoženec Gregorin slutil in to ga je napotilo k strašnemu maščevanju. Stopil je za hišo, potegnil žveplenko ob škaltljivo in zažgal tamkaj zložene butare. Za hip je bila drvarnica in vsa hiša v oblaku plamenov. Požar je povzročil okrog 10.000 Din škode.

Obtoženec dejanje prizna, toda izvršil ga je v pijanosti. Obtožnica pa trdi, da to ni res. Le štiri kozarce vina je spil na večer, ko je prej ves dan delal. Zavžil je še nekaj ruma — od tega je bil kvečjemu korajžen, ne pa pijan, pravi obtožba. Saj vse obnašanje po požaru kaže, da si je bil dejanja svest in da se je za požig dobro pripravil. Nikdar ni nosil seboj cigarete niti žveplenk — tisti večer pa jih je imel. Ko je že gorelo, je tekel Gregorin domov, si sezul čevlje in položil kapo na svojo postelj — nato pa je bos tekel k cerkovniku po ključ za zvonec in šel zvoniti plat zvona. Poltel je koj prihitel na hč mesla in urno pomagal gasiti. Celu v gasilsko obkleso se je opravil. Obtožnica trdi, da je vse to in tako delal obtoženec zato, da ja odvrne vsak sum od sebe.

Tudi je čisto izključeno — trdi obtožnica — da bi se butare mogle kar tako vneti, samo z žveplenko. Butar je bilo 60, vse še povsem sveže. Moral jih je politi s kakor gorljivo tekočino ali pa položiti pod butare suha drva, ki jih je moral prnesti s seboj. Tamkaj jih namreč ni nič bilo. Saj je pri Novaku v hlevu imel celo časopisni papir s seboj. Tudi niso orožniki našli dve uri po zločinu ob priliki telesne preiskave prav nobene žveplenke niti škaltlice, marveč le dve odtrgani stranici od škaltlice, ob kateri se žveplenka oprasne. Iz tega izhaja, da je obtoženec pri požiganju porabil vse vžgalice in tudi škaltlice.

Na podlagi krivdoreka porotnikov je bil Gregorin obsojen na 3 in pol leta težke ječe.

Tretji današnji obtoženec je Jakob Lampreht. Tožen je

zaradi številnih tatvin.

ki jih je od 8. decembra 1928, ko je zapustil zadnjikrat zapor, izvršil sem in tja po Gorenjskem. Skupna vrednost ukradenih stvari znaša 50.606.26 dinarjev.

Obtoženec je tat iz navade in skrajno delomržen človek. Od 1. 1920. dalje je bil zaradi tatvine že sedemkrat kaznovan, lani celo pred porotnim sodiščem. Nad štiri leta je že predsedal v kaznilnici. Ker so porotniki vprašanje krivde potrdili, je bil Jakob Lampreht obsojen na 5 let težke ječe.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Nocoj opravljata nočno službo: Ramorjeva lekarna na Miklošičevi cesti in Trnkoczyjeva lekarna na Mestnem trgu.

Električne ure v Ljubljani

Ljubljana, 10. junija.

Ze nekaj let imamo v Ljubljani električne ure in prav zadovoljni smo z njimi, saj so sigurno merilo časa, neodvisne od mahuvošt navijačev, vremena in drugih okoliščin, katerim so podvržene navadne ure. Seveda se pripeti tudi električnim uram, da se kdaj ustavijo — noben mehanizem ni tako popoln, da ne bi kdaj odpovedal. Toda te napake hitro popravijo. Glavno lastnost pa imajo električne ure le: kažejo do desetinke sekunde točen čas.

Na mestnem magistratu imajo poleg avtomatske telefonske centrala tudi električno centralo za ure. Ta električna centrala je veljala svoj čas okrog 400.000 Din.

Tu je velika električna stikalna plošča in dva mogočna stenska kronometra, na mizi pa radioaparati. Z radioaparatom poslušajo dvakrat na dan dunajsko postajo, takrat, ko ta napoveduje srednjeevropski čas. Točno po tej napovedi se ravna tudi električne ure v Ljubljani, ki kažejo torej do plicice natančen čas. Centrala za električne ure, na magistratu regulira in žene vse javne ure, tako one na mestnem magistratu, na Mestnem domu, na pošti, na frančiškanskem mostu, pred Evropy, pred Zvezdo in na križišču Bleiweisove in Tržaške ceste.

Sedaj postavljajo novo električno uro pred glavnim kolodvorom, kjer je bila res že dalj časa potrebna. Mestna občina pa se sedaj trudi, da bi se priključila na mestno električno centralo še razne druge ure, predvsem seveda cerkvene, dalje ure v raznih državnih in večjih privatnih uradih.

Na ta način bi vse ljubljanske ure kazale enoten čas. To bi bilo seveda precejšnje pomena, kajti s tem bi Ljubljana storila zopet velik korak naprej. V naglici današnjega življenja pa je točnost prva.

Istčasno z centralo za električne ure si je mestna občina nabavila tudi hišno avtomatično telefonsko centralo, ki je tudi veljala okrog 400.000 dinarjev. Ta centrala ima sedaj priključenih okrog 70 števk in so s hišnim telefonom spojeni med seboj skoro vsi magistratni uradi. Kako potrebna je bila ta telefonska centrala, dokazuje že to, da se vrši vsako dopoldne povprečno 200 do 300 telefonskih razgovorov. Za avtomatično telefonsko centralo na pošti, je mestna centrala v Ljubljani največja, sledijo pa ji nekatere manjše, kakor ona oblastnega odbora in nekaj večjih poštopij (Ljubljanski dvor, Ljubljanska kreditna banka itd.).

★ Otvoritev razstave na tehniki. V nedeljo so se pričele proslave 10 letnice obstoja naše univerze in sicer se je v nedeljo ob pol 12 vršila na tehniki slovesna otvoritev razstave akademskih kulturnih in strokovnih društev. Slovesnost je otvoril predsednik SSLU g. Dušan Ekar, ki je pozdravil številne prisotne zastopnike oblasti in korporacij ter koncem govora pozval prisotne, naj vzklenejo Nj. Vel. kralju Aleksandru, kateremu so vsi zaklicali živio! Govoril je še zastopnik rektorja univerze in dekana tehnične fakultete gosp. univ. prof. ing. Král. Po končani slovesnosti so si gostje ogledali razstavo, ki je zelo bogata in zanimiva.

★ Akademiki Na slavnostno sejo SSLU Začetek ob 17 v Zbornici univerze.

★ Ljubljanski velesejem se razhaja. Po lepo uspešnih dnevih velesejma je nastopila včeraj na razstavnem prostoru nova živahnost, kljub temu, da je velesejem že zaključen. Razstavljalci so namreč pospravljali razstavljeno blago in deloma tudi razprodajali. Detaljni promet je bil zelo živahen, zlasti v paviljonih I in E, kjer so bile razstavljene največ modne stvari in razni manjši predmeti.

★ Kdor hoče videti delo slovenskih akademikov, naj si ogleda razstavo na tehniki!

★ Umrla so v Ljubljani v času od 3. do 8. t. m.: Frančiška Dermastja, hči mizarja, 2 meseca, Slari trg 11a; Terezija Berghauser, žena magistr. uslužbenca, 56 let, Mestni trg 27; S. Seraffja Šibone, usmiljenka, 56 let, Vidovdanska 4. — V bolnišnici so v istem času umrli: Boris Papež, učitelj, 22 let, Dolenjska 112; Josipina Mlakar, žena posestnika, 85 let, Lož 5; Frančiška Planinšek, hči posestnika, 22 let, Nazarje; Evgenij Šink, sin trgovca, 2 dni, Kranj; Slava Neral, hči delavca, 1 leto, Radomlje; Franc Korošec, učenec, 14 let, Cerknica 67; Marija Svoljšak, občinska uboga, 72 let, Selca; Alojzij Vrhovec, dninar, 82 let; Marija Ferjan, žena šolskega upravitelja, 44 let, Grosuplje; Jože Petan, 2 leti, Kladje.

★ Lžol. V bolnišnico so včeraj ob 4 popoldne prepeljali 18 letno Fini M., trgovsko vajenico pri Nabavljalni zadrugi na Vodnikovem trgu. Dekleto je iz neznanega vzroka obupalo, se zaklenilo v stranišče in izpilo večjo količino lizola. Težko hropečo so jo našli v stranišču, jo naložili na rešilni avto, ki jo je prepeljal v bolnišnico. Upati je, da bo Fini okrevala.

★ Avto povozil otroka. Petletni Aleksander Miklavčič, sin državnega uslužbenca, se je igral včeraj okrog 5 popoldne okrog Križevniške ulice, kjer stanujejo njegovi starši. Mimo je privozil velik avto, otrok se pa od strahu niti premakniti ni mogel. Kolesa avta so hudo oplazila otroka po glavi. Otrok je dobil zelo težke poškodbe na glavi in obrazu. Rešilni avto je otroka prepeljal v bolnišnico.

★ Nesreča kuharice. Včeraj je rešilni voz prepeljal v bolnišnico Marijo Sitarjevo, kuharico pri Karlu Kregarju v Medvedovi ulici. Kuharica se je v stanovanju spotaknila in padla tako nesrečno, da si je zlomila levo roko.

★ Delavka padla pod voz. Na Dunajski cesti, na najbolj prometni točki, to je malo pred »šestico«, se je včeraj jutraj pripetila zelo težka nesreča. 21 letna Ivana Kmetič, delavka pri Jelačinu in stanujoča v Trzinu, se je pred 8 uro peljala pravilno po desni strani ceste na delo. Malo pred »šestico« ji je privozil nasproti neki voz. Konju je tedaj nekaj padlo v glavo in poskočil je s prednjimi nogami v zrak. Delavka se je tega tako prestrašila, da je padla s kolesa naravnost pod konja. Konj ji je s kopitom težko poškodoval nogo, kolo voza pa je šlo delavki čez roko. Od bolečin je delavka omedlela. Prenesli so jo v bližnjo večjo ter poklicali rešilni avto, ki jo je prepeljal v bolnišnico.

★ Pri vltomu zasačen. Delavec Lojze S., 18. leten kmetijski fant z Iga, je prišel pred 14 dnevi v Ljubljano, da bi si poiskal kako delo. Toda za delo je dandanes trda in Lojze je lačen taval po mestu. V nedeljo zvečer ni imel kam iti spat. Vlegel se je torej pod eno od mesarskih stojnic v šolskem dvorodu. Ze je hotel zadremati, ko ga je požgalkal v nosu oster duh klobas, spravljanih v zaklenjenem zaboji. Lojzeta je premagalo in kmalu je s silo odprl zaboj. Ravno tedaj pa je prišla k stojnici njena lastnica Marija Skubic in ta je opazila, kaj namerava Lojze. Pričela je kričati, Lojze je stekel, ali že je bil za njim stražnik, ki ga je dohitel in aretirat. Sedaj premišljuje Lojze v zaporu, da ni dovoljeno pozeleti si tujih klobas, pa če je človek še tako lačen.

★ Zepna tatvina v tramvaju. Za časa velesejma je bilo v Ljubljani na delu več žeparjev in ena izmed njihovih mnogih žrtve je bil tudi špediter Franc Gregorin iz Maribora. Med vožnjo z glavnega kolodvoru mu je neznan žepar izmaknil iz žepa listnico, v kateri je bilo 3000 Din denarja in velesejska legitimacija.

★ Pregled in žigosanje mer in merilnih priprav v ljubljanski občini. Mestni magistrat ljubljanski ponovno opozarja ljubljanske trgovce in obrtnike, da se vrše od 1. junija 1929 dalje po alfabetskem redu kontrola mer in merilnih priprav v ljubljanski občini. Vse podrobnosti so razvidne iz razglasa, ki je nabit na občinski deski in ki vsebuje tudi alfabetni vrstni red, v katerem se morajo

Odies

Tudi najhujši kadilci

bodo imeli bele, zdrave zobe
in stalno sveža usta, ako

vporabljajo vsak dan

Odies pasto.

Vso škodo, ki jo čez dan
napravi na Vaših zobeh nikotin,
Vam zvečer odstrani

Odies Pasta.

MEDITAT

posamezne stranke prijaviti z merami vred pri kontroli mer in dragocenih kovin. Pred prulami 17. H kontroli je treba prinesiti uteži, tehtnice, dolžinske mere, tekočinske mere (ne steklenice!), bencinske žrnjake itd., sploh vse merilne priprave. Interesanti naj v lastnem interesu natančno prouče ta razglas, ker se bo proti nim, ki ne bodo pravčasno poskrbeli za preizkus in žigosanje merilnih priprav, postopalo po čl. 33 zakona o merah, ki določa za zamudne globe od 30 do 900 Din, odnosno zapor do 30 dni.

Maribor

Prvega svetovnega kongresa za knjižniško in bibliotično vedo, ki se vrši od 15. do 30. t. m. v Rimu in Benetkah, se udeležijo izmed domačih bibliotekarjev tudi ravnatelj tujakšnje študijske knjižnice g. Davorin Zunković.

Smrtina kosa. Umrli so: Antonija Simončič, šivilja, stara 31 let. Pogreb danes ob 15. — Frančiška Vattak, zasebnica, stara 81 let. Pogreb danes ob 16. — Andrej Klemenčič, hišni posestnik in mizarjski mojster. Pogreb danes popoldne ob 15. žalosti Aleksandra 35 na študijsko pokopališče. — Maks Granitz, trgovec, star 59 let. Pogreb jutri ob 16 iz kapelice na mestnem pokopališču v Pobrežju.

Zaključek gospodinjstvo-nadaljevalnega tečaja za uradnice se je vršil v soboto pri tujakšnjih žoljskih sestrah. Zaključne prireditve se je udeležil tudi ravnatelj oblastnih uradov I. Gračner kot zastopnik obl. komisarija; v svojem govoru je naglašal, kako lepe uspehe izkazuje ob zaključku omenjenih gospodinskih tečajev. S tečajnim zaključkom je bila združena razstava dvojne risanja, ki je pokazala, koliko so udeležence pridobile pri gospodinjstvo-nadaljevalnem pouku. Za otvoritev drugega takega tečaja vlada med mariborskimi uradnicami že sedaj precejšnje zanimanje.

V Rajhenburg priredi, kakor znano, dne 6. in 7. julija romanje tujakšnja krščanska zveza. Polovična vožnja je dovoljena na vseh postajah od St. Ilje, Ptujja in Dravograd do Rajhenburga proti izkaznici, ki jo daje udeleženci proti plačilu 5 Din. Cela vožnja iz Maribora do Rajhenburga stane z izkaznico vred 50 Din. Vlak gre iz Maribora dne 6. julija ob 9 predpoldne. Prijave sprejema do 15. junija predsednica ga. K. Bauman. Cvetlična ulica 23, kakor tudi vse odbornice.

Ljudski oder si je na svojem rednem letnem občnem zboru izvolil sledeči odbor: Marko Krajnc, predsednik; Hamersak, podpredsednik; Turk, tajnik; Čejan, tajnikov namestnik; Vodopivec, blaginjak; Cinčarjeva, blag. namestnica; Tusak, gospodar; Kokali, scenograf in D. Gračner, vodja društvenega orkestra. Ob zaključku občnega zbora so se določile smernice za poglobitev delovanja Ljudskega odra v prihodnji poslovni dobi ter so se tozadevno storili nekateri važni sklepi.

Z delovnega trga. Delo dobi preko tujakšnje Borze dela: 35 halpcev, 10 poljskih delavcev, 1 kovač, 2 kovača s podkovsko šolo, 4 tesarji, 1 soboslikar, 2 kleparja, 2 sodarja, 2 žagarja, en kurjač, 2 kolarija, 1 lončar, 4 gozdni delavci, več vajencev (kovaške, pekarske, mizarjske, kolarske, sodearske in fotografske obrti), 18 dekel, 2 gospodinj, 15 kuharic, 15 služkinj, 3 sobarice, 1 plač. natakarica, 2 hotel, sobarici, 1 poslužnica, ena otroška vrtnarica, 2 vzgojiteljici, 1 varuška, pet šivilj, 2 postrežnici, 2 delavki ter 2 šiviljski vajenci. — Iskalo pa je dela v preteklem tednu 120 oseb, na razpolago je bilo 95 mest, delo je dobilo 77 oseb, 17 jih je odpotovalo. — Tako j dobilo delo: 3 krojači, 4 soboslikarji, 2 črkoslikarja, dva zidarja in 10 poljskih delavcev.

Tihotapčeva smola. Kanile je drzen tihotapec ukrali fin. organe; in se mu je res posrečilo v zavetju teme privešariti do žel. mosta na Pobreški cesti. Ostro oko postave pa je prodrla temo in ugledalo pod mostovim obokom nekaj v vidu moške postave, ki se je bila na vso moč potuhnila ob oboje. V bližini avto. Zadeva je bila resna in predno se je stražnik približal avtomobilu, je temna senca hušnila proti Pobrežju, da jo je pobrala noč. Na tleh pa so ostali štirje omoti, v katerih je bilo za 17 in pol kg saharina in 11 in pol kg tobaka. Smola.

Danes in jutri si se lahko ogledaš grandiozni film »Mihajlo Strogov, carski sel«, ki se predvaja v tujakšnjem Grajskem kinu. Filmske predstave spremlja z godbo in petjem ruski pevski zbor prof. Nedzelnicikja iz Zagreba, ruski narodni ples pa predvaja g. Sorodkin. Kino je bil v nedeljo in včeraj čisto razprodan ter se bo moralo predvajanje radi velikega navala občinstva bržkone še podaljšati. Predstave se vrše ob četrta na 19 ter 17. Priznanje občinstva je vse-spolšno.

Ribičev. Na desnem dravskem bregu med drž. in železniškim mostom so neznanci postavili jezove, ki se jih mariborski ribiči s pridom poslužujejo pri ribarjenju. So menda čisto pozabili na lanskoletno prepoved mestne občine glede uporabe takih jezov, ki ovirajo plovbo; na drugi strani pa ogrožajo žice, potegnjene od brega do jezov, osebno varnost čolnarjev. Radi teh jezov je imelo že lansko leto več ribičev razne sitnosti. V interesu prizadetih opozarjamo na to, da je postavljanje takih jezov zabranjeno in da bodo vsi, ki bi te prepovedi ne upoštevali, najstrožje kaznovani.

Za kruhom... Pretekli teden je žel zopet transport 500 delavcev v tujino; 300 je namenjenih v Nemčijo, 200 pa za sezonsko delo v Francijo.

Tukajšnji »Männergesangsverein« se je bil obrnil na gledališko upravo z načrtom, po katerem bi imenovano pevsko društvo uprizarjalo v tujakšnjem Narodnem gledališču od časa do časa opere v nemškem jeziku. Gledališka uprava odnosno gledališki svet sta podala izjavo, da nista kompetentna odločati v tem vprašanju ter se je zadeva izročila občinskemu svetu, ki bo o tem razpravljal v eni prihodnjih sej.

Zajodlala in javnila je tetka »Volksstimma« radi pretiranih cen kruha v tujakšnjih pekarnah; ljudje so izvajali posledice ter šli naravno po kruh v Delavsko pekarno; pa so se vračali domov s kruhom — razočarani. Odrajati so morali toliko kakor pri drugi hpekih. Pa bo tetka pri prvi priliki gotovo zopet javnila in jodlala radi krušnih cen; ljudje pa se pojdejo več na lim onstravarskim pisumom.

Posestno gibanje. Trgovec Jakob Preac je kupil hišo na Betnavski 37 od Posojilnice v Narodnem domu za 220.000 dinarjev. — Franc Staloker iz Guštanja je kupil hišo v Poljski ulici 12 za 120.000 dinarjev.

K pomanjkanju zidne opeke v Mariboru. Ker se je lansko leto gradilo v Mariboru silno veliko, je letos naenkrat zmanjkalo stavbenikom zidne opeke. Radi tega je moralo tudi delo pri velikih stavbah, kakor je Vlahovičeva, Klanjskova, Oblastna, Zemljišča itd., nekoliko zaostati. Nemalo je k temu pripomoglo tudi dejstvo, da so v Derwusekovi opekarni, ki je gotovo ena največjih v Sloveniji, delavci delj časa strajkali. Te dni pa je g. Derwusek tujakšnjim stavbenikom sporočil, da je zopet na razpolago več sto tisoč komadov sveže žrane opeke. Tudi

druge opekarnice niso imele dovolj opeke. Vendar pa so opekarnarji sedaj pomnožili število delavcev in je sedaj odstranjena nevarnost, da ne bi bilo dovolj opeke za gradbe, ki so se že pričele. V Derwusekovi tovarni dela sedaj okoli 400 delavcev noč in dan. Ravnotako zaposluje letos tudi Pipuška opekarna v Račah izredno mnogo delavcev.

Celje

Sprememba posesti. Pred nekaj dnevi se je izvršila lastninska razmejitev sveta okrog jame Potočke zijalke na Olševi, v kateri je lani profesor na celjski gimnaziji g. Srečko Brodar našel bivališče prazgodovinskega človeka in odkril poleg več artefaktov tudi večjo množino okostij jamskega medveda. Ob priliki zadnjega poseta jame je g. prof. Stante napravil več fotografskih posnetkov najdišča, izvršila pa so se tudi znanstvena merjenja. Svet je sedaj last Muzejskega društva v Celju. Ob tej priliki se je žal moralo ugotoviti, da rop v jami še vedno ni pončal in da so nepoklicani faktorji po lanskem kopanju izkopavali še na več mestih. Dasi oblasti vestno vrše obnežno službo, vendar krivcev doslej ni bilo mogoče zaseči. Želeli bi bilo, da zlasti finančni organi posvetijo prav posebno pažnjo tej važni točki. Z delom v jami bo Muzejsko društvo pričelo v kratkem nadaljevati. Upanje je, da bo mogoče odkriti v tej jami še važne podatke o pračloveku.

Dopisi

Slovenjgradec

Koncert mariborske Glasbene matice prične radi poznejše kino predstave ob 15 uri. Glasbena matica nastopi topot prvič v Slovenjgradu in bo z majhno izjemo proizvajala izključno jugoslovanske narodne pesmi. Predprodaja vstopnic v Reunigovi trgovini.

Zagorje ob Savi

Pretekli teden smo pokopali Ignacija Ravnikarja, rudarja. Pokojni je bil dolga leta uslužben pri TPD in bil jako delaven član tujakšnje rudniške godbe, kateri je bil tudi dolga leta njegov brat kapelnik. Zato so godci svojega rajnika tovariša spremlili z godbo na zadnji poti — na krsti pa je bleščal njegov instrument. Poznan je bil Nace kot dobra duša.

GORNJI GRAD

Imenovanje za častnega občana. Občinski odbor mesta Gornji grad je imenoval soglasno gosp. Frana Voušega, bivšega prvega sreskega poglavarja v Gornjem gradu, sedaj na službovanju pri velikem županu v Mariboru, v priznanje njegovih velikih zaslug v prid mesta Gornji grad, kakor tudi celega sreza gornjegrajskega za častnega občana.

Moste pri Ljubljani

Stavbno gibanje. V zadnjem času se je dalo stavbno dovoljenje: I. Cotmanu iz Udmata za stanovanjsko hišo; Fr. Slokanu za visokoprtilnično; Ivani in Francu Povše za enonadstropno stanovanjsko; Petru Vrhuncu iz Sela za enodružinsko hišo. Vrh tega se je dalo dovoljenje za nekatere adaptacije. Iz higienskih razlogov, zaradi nevarnosti požara I. dr. nedostatkov, ki jih povzroča barakarsko življenje, se ne bo več dovoljevalo postavljanje stanovanjskih barak.

Ljubljanski magistrat se je zaradi ustavitve dela za zgradbo barake na Kodejevem pritožil na okrajnem glavarstvu. Ker je pa med tem časom podrl, kar je bilo že postavljenega in se umaknil s Kodejevega, je zadeva končana.

Nova stavbišča. Mergentalerjevo njivo ob Pokopališki ulici je kupil g. Oražem. Na tem prostoru bo zgradil nad dvajset hiš.

Tatvina. V noči na nedeljo so ukrali nekemu posestniku v Ciglarjevi ulici iz zaklenjenega vrta velikega čuvaja. Pes, ki je po dnevi na verigi, je bil prost, da bi lažje popadel. Zlaj pa ugibljemo; ali je bil tat tak tič, ki je kar tako pobasal velikega psa, ali je pa mrežna tako zanič, da se ni znala braniti. Vsekako pa vidimo, da varstvo psov ni baš najboljšo in da se s sigurnostjo na psa ne moremo zanesli. Sicer smo pa v Mostah splošno pošteti ljudje in tudi čuječo poljejo imamo, le premalo moštva je na razpolago.

Cerkveni vestnik

Nova blaženka iz karmelskega reda.

Kakor je bilo l. 1925. — sveto leto — pomembno vsled mnogih slovesnih proglasitev božjih služabnikov za blažene, tako bo z enakim sijajem odlikovano letošnje leto — jubilejno leto sv. očeta. Dne 2. junija t. l. je bil proglašen za blaženega ustanovitelj salezijanske družbe Janez Bosco, v nedeljo 9. junija pa je bila deležna iste odlike S. Terezija Margareta Redi presv. Srca Jezusovega iz karmelskega reda. Rojena je bila l. 1737. v Arezzo v Italiji. Sedemnajstletna je vstopila v karmelski samostan v Florenci. Izredno hitro je napredovala v vseh čednostih in zgodaj dosegla visoko stopnjo popolnosti. Umrila je leta 1772. Dne 3. marca letošnjega leta, ko je bil v Rimu slovesno prebran odlok, da so dokazani čudeži, izvršeni na njeno priporočilo, je rekel sveti oče: »Ime božje služabnice S. Terezije Margarete presv. Srca Jezusovega naznanja, da si je pridobila vso svetlost naravnost pri studencu vseh milosti v presv. božjem Srcu. Kot izredno goreča služabnica presv. Jezusovega Srca je nova blaženka tudi zaslužila, da je bila v nedeljo po prazniku božje ljubezni proglašena za blaženo. Proslava praznika Srca Jezusovega je imela letos v Rimu vsled tega dogodka nov sijaj. Obenem pa so bili vsi verniki opozorjeni, da je izšla nova blaženka iz karmelskega reda, ki vedno izvršuje to, k čemur nas tako glasno opominja praznik Jezusovega Srca, namreč zadoščenje božjemu presv. Srcu za brezštevilne grehe, s katerimi žali svet Boga. Kaj je dandanes ljudem bolj tuje kot pokora za greh. In vendar si brez pokore ne moremo misliti nobenega duhovnega napredka, ne pri posamezniku, ne pri ljudstvu. Sv. oče Pij XI. pozivlja s pretresujočimi besedami k pokori in zadoščenju vse vernike v znameniti okrožnici »Preusmiljeni Odrašeni«, v okrožnici, ki je radi velike važnosti sprejeta tudi med molitve, za ukazane vsem duhovnikom in vernikom. Ker si dandanes ljudje tako malo prizadevajo za pokoro in zadoščenje, se moramo s toliko večjim spoštovanjem ozirati na duhovne redove, ki izvršujejo z molitvijo in zatajevanjem delo, ki bi ga morali mi sami vršiti. In prav v osmini praznika sv. Rešnjega Telesa obhaja letos edini karmelski samostan v Sloveniji, ki je na Selu pri Ljubljani, štiridesetletnico svojega obstoja. V sredo 12. junija bo dopolnjenih štirideset let, odkar vrše naše karmeličanke delo zadoščenja božjemu presv. Srcu na slovenskih tleh. Naj se vrši to delo vse čase v duhu sv. Terezije Deteta Jezusa, zavetnice vseh misijonov, in bl. Terezije Margarete presv. Srca Jezusovega, vzornice pravega neprestanega zadoščenja božjemu svetemu Srcu!

Uspeh 9. ljubljanskega velesejma

Z zadovoljstvom zamoremo beležiti, da je bil letošnji velesejem tako zaseden in tako bogato založen z najraznovrstnejšim blagom, kakor še nobeden dosedanj. Ne samo vsi razstavniki objekti, ampak tudi ves obsežen prostor med paviljoni je bil skoro do zadnjega kotička natrpan z najrazličnejšimi kmetijskimi stroji in napravami, ki so bile večinoma v obratu, z razstavljenimi avtomobili in avtobusi, ki jih ni bilo mogoče spraviti v paviljone. Naše mizarstvo, znano po solidnosti in dovršenosti izdelkov ter po zmernih cenah, je letos še v večji meri kakor doslej pokazalo, da je vseskozi na višji moderne umetnostne obrti. Bogato je bila založena tudi razstava gospodarskih strojev. Nadalje je bila obsežna tudi razstava industrijskih in obrtnih strojev, zlasti strojev za obdelovanje lesa in pletilnih strojev, dalje avtomobilska razstava, oddelki modnega blaga, modnih potrebščin, radijskih aparatov. Kupci so bili z organizacijo prireditve in izbiro vzorcev zadovoljni, pritožbe so prispale upravi samo radi premale udeležbe tekstilne in usnarske industrije ter lesnih polfabrikatov. Tudi je bilo veliko povpraševanje po strojih in orodju za opremo mlinov, ključavničarskih in kovaških delavnic, katerih letos žal ni bilo na velesejmu.

Veliko zanimanje je vzbudila tudi uspešna razstava mešanskih šol Slovenije, Higijenska razstava ter razstava perutnine in plemenitih zajcev.

Na pismena in ustmena vprašanja o uspehu letošnjega velesejma je uprava velesejma prejela od razstavljalcev izjave o uspehu, katere so po strokah razvrščene sledeče:

Strojna industrija: 1. zelo zadovoljni 52%, zadovoljni 33%, manj zadovoljni 15%; izdelki iz železa in jekla 37% — 59% 4%, Ostali kovinski izdelki 31% — 69% — 0, poljedelski stroji in orodje 90% — 10% — 0, avtomobili, bicikli, vozovi itd 26% — 46% — 28%, elektrotehnika in razsvetljava 50% — 50% — 0, kozmetika, farmaceutični in kirurški izdelki 70% — 20% — 10%, papirna industrija, kartonaja, pisarn. potrebščine 30% — 40% — 30%, pohištvo, stanovanjska oprema 75% — 25% — 0, ostala lesna industrija 60% — 32% — 8%, usnje, konfekcija usnja 25% — 26% — 49%, tekstilna industrija, konfekcija, kožuhovina, perilo 65% — 20% — 15%, klobuki, slamniki, košarstvo, vezene, čipke in ščetarstvo 38% — 41% — 21%, lončena roba, majolike, fajanse, steklo 35% — 50% — 15%, draguljarstvo, fina mehanika, optika, graverji, fotografske potrebščine 60% — 40% — 0, kemična industrija 60% — 30% — 10%, industrija živil 80% — 20% — 0, stavbarstvo 65% — 35% — 0, glasba, radio 40% — 20% — 40%, razno 75% — 25%

— 0. — Splošni uspeh: zelo zadovoljni 53.20%, zadovoljni 34.55%, manj zadovoljni 12.25%.

Razstavljalci so napravili pomembnejše zaključke, porazvrščeni po strokah s sledečimi deželami: Pletilni stroji, stroji za obdelavo lesa, živilski stroji: Hrvaška, Bosna, Slavonija, Srbija, Slovenija. — Peči, štedilniki, kotli, tehtnice: Hrvaška, Slavonija, Slovenija. — Plombe, jedilno orodje, cevi in pripadajoče: Hrvaška, Srbija, Slovenija. — Poljedelski stroji: Hrvaška, Bosna, Slovenija, Srbija, Banat. — Avtomobili: Banat, Bačka, Srbija, Slavonija, Hrvaška, Slovenija, Dalmacija. — Vozovi: Slovenija, Južna Srbija. — Elektromotorji, Stevci, regulatorji, aparati: Srbija, Hrvaška, Bosna, Slovenija. — Kosmetika: Cela Jugoslavija. — Papirna industrija, pisarniške potrebščine, kartonaja: Slovenija, Bosna, Srbija, Banat, Hrvaška, Dalmacija. — Pohištvo: Slovenija, Slavonija, Srbija, Hrvaška, Dalmacija. Ostala lesna industrija, posebno intarije: Hrvaška, Bosna, Slovenija. — Konfekcija usnja: Slovenija. — Tekstilna industrija in konfekcija, vrvarski izdelki, perilo, požuhovala: Cela Jugoslavija. — Ščetarstvo, vezene, čipke: cela Jugoslavija. — Zrcala, lončena roba: Slovenija, Slavonija, Banat, Hrvaška. — Galanterija, gravurstvo, fina mehanika, fotografske potrebščine: Slovenija, Hrvaška, Slavonija, Dalmacija. — Kemična industrija: Slovenija, Slavonija, Hrvaška. — Industrija živil: cela Jugoslavija. — Stavbarstvo: Cela Jugoslavija. — Radio-aparati, harmonike, glasovirji: Slavonija, Srbija, Hrvaška, Dalmacija, Primorje, Bosna.

Število razstavljalcev je naraslo od 1921 na 1929 od 470 na 754, od teh inozemskih od 29 na 215.

Obiskovalcev je bilo 105.000. Od teh je dopotovalo na podlagi sejnske legitimacije iz oddaljenih krajev države oz. inozemstva, torej kupcev, 13.000 oseb in sicer: iz Slovenije in Prekmurja 29.5%, Hrvaške 14.3%, Slavonije 3.5%, Dalmacije 4.6%, Banata, Bačke 4.8%, Srema 1.1%, Vojvodine 6.9%, Bosne in Hercegovine 7.3%, Srbije 17.4%, Makedonije 1.9%, Črne gore 0.9%; skupaj 92.2%. Inozemcev: 7.8%. — Inozemski posetniki so dospeli zlasti iz Avstrije, Čehoslovaške, Italije in Nemčije, pa tudi iz Bolgarije, Rumunije, Francije, Anglije, Ogrske, Grške, Turčije, Japonske, Združenih držav ameriških in Brazilije.

Jubilejni X. mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani se vrši leta 1930. prvi teden meseca junija.

Od 31. avgusta do 9. septembra 1929 pa se vrši IV. velesejmska prireditve »Ljubljana v jesenic«.

Gospodarstvo

Naša zunanja trgovina

Zmanjšana pasivnost.

V mesecu aprilu t. l. je znašal naš uvoz 141.800 ton v vrednosti 731.6 milj. Din napram 129.600 tonam za 650 milj. Din v aprilu lani in 109.000 ton za 684.6 milj. Din v marcu letos. Največ smo uvažali v aprilu t. l. (v milj. Din): bombaž 18.6, tkanine 70.6, predivo 40.6, jeklo nepredelano 14.3, pločevina 10.5, tračnice in žel. material 13.1, razni izdelki 31.5, volna 13.1, tkanine 82.7, svil. tkanine 16.2, nafta 11.1, kože 15.2, premog 15.7, stroji in aparati 52.3, prevozna sredstva 22, elektrotehnični material 123 itd.

Po skupinah se naša zunanja trgovina v aprilu t. l. razdeli sledeče (v milj. Din; v oklepajih podatki za april 1928):

Zivina uvoz 0.15 (0.04), izvoz 63.5 (56.6). Hranila uvoz 88.6 (79.3), izvoz 164.6 (93.3). Sirovine in polizdelki 115.3 (98.6), izvoz 329.7 (229.8).

Fabrikati uvoz 509.1 (471.7), izvoz 57.0 (42.6). Zlato, itd. uvoz 0.3 (0.3), izvoz —.

Skupno je v prvih štirih mesecih t. l. znašal naš uvoz 414.500 (415.700) ton za 2362.9 (2364.4) milj., izvoz pa 1.278.000 (1.338.000) ton za 1925.2 (1801) milj. Din. Pri istočasnem naraščanju izvoza pada naš uvoz. Zato se je pasivnost naše trgovinske bilance zmanjšala od 763.4 milj. v prvih štirih mesecih lani na 437.7 milj. v prvih štirih mesecih letos.

Carinski dohodi so znašali v maju t. l. 133.9 milijonov Din napram 147.5 milj. v aprilu t. l. V maju lani so znašali carinski dohodi 133.8 milj. napram 132.1 milj. v aprilu 1928.

Legitimacije trgovskih potnikov. Zbornica za TOI opozarja vse tvekd, katerim so bile izdane legitimacije za potnike, da se mora po čl. 10. navredbe o legitimiranju potnikov z dne 27. junija 1928, št. 14.402-III. prestatenke potnikove službe takoj javiti Zbornici, ter ji po možnosti tudi vročiti legitimacijo. Legitimacije, ki so postale neveljavne zbog prestanka službe, je treba po določilih navedene uredbe uradoma odvzeti, če se niso vrnile Zbornici obenem s prijavo o prestatku službe. Zato mora vsaka tvrdka nemudoma prijaviti Zbornici prestatenke potnikove službe tudi za primer, da ji potnik legitimacije ne vrne.

Borza

DENAR

10. junija 1929.

Na današnjem deviznem tržišču je popustil tečaj Prage, uvrstil pa se je Dunaj. Druge devize so ostale neizpremenjene. Promet je bil znaten, zlasti v devizi Curih (nad 1.1 milj.); privatno blago je bilo zaključeno samo v devizi Trst, v ostalih devizah pa je intervenirala Narodna banka.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

10. junija 1929.

	povpraša	pon.	arodnji	sr. 8. VI.
Amsterdam	—	2285.50	—	—
Berlin	1356.25	1359.25	1357.75	1357.75
Brusel	—	790.96	—	—
Budimpešta	—	992.71	—	—
Curih	1094.40	1097.40	1095.90	1095.90
Dunaj	788.50	801.50	800. —	799.89
London	275.71	276.51	276.11	276.10
Newyork	—	56.83	—	—
Pariz	—	222.58	—	—
Praga	168.15	168.95	168.55	168.60
Trst	296.75	298.75	297.75	297.75

Zagreb. Amsterdam 2282.50—2288.50, Berlin 1356.25—1359.25, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 788.50—801.50, London 275.71—276.51, Newyork 56.73—56.93, Pariz 221.58—223.58, Praga 168.15 do 168.95, Trst 296—298.

Belgrad. Amsterdam 2282.50—2288.50, Berlin 1356.25—1359.25, Bruselj 789.46—792.46, Budimpešta 991.21—994.21, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 788.50—801.50, London 275.71—276.51, Newyork 56.73—56.93, Pariz 221.58—223.58, Praga 168.25 do 168.85, Trst 296.89—298.89.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.90, Budimpešta 90.55, Bukarest 3.0825, Dunaj 73, London 25.19625, Madrid 73.75, Newyork 519.65, Pariz 20.315, Praga 15.38, Sofija 3.7525, Trst 27.18375, Varšava 58.25.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 123 den., Prastidovna 850 den., Kred. zav. 170 den., Vevče 118 den., Ruše 275—285, Stavbna 50 den., Sešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 402 do 402.50 (402.50), kasa 401.50—402.50, termini: 12. 424—426 (426), 7 odst. inv. pos. 84.50—85.50, agrari 50.50—51.50. — Bančni pap.: Union 202—203 (202), Poljo 15.75—16, Hrv. 50 den., Kred. 93 den., Jugo 83—84 (83), Lj. Kr. 123 den., Medjun. 55.50 den., Nar. 7650, Prastid. 852.50—860, Srpska 150—151 (150), Zem. 127 den. — Ind. pap.: Guttman 200 do 207, Slavonia 180—195, Slavetka 105—110, Dalmica 130—135 (135), Drava 410 bl., Sečera 435 do 445 (440), Osj. ljev. 175—185, Brod. vag. 140 do 160, Union 170—180, Isis 21, Ragusa 530 bl., Trbovlje 471.50—490, Vevče 121 den., Nar. sum. 20—30, Piv. Sar. 215 bl., Nar. ml. 20 den., Jad. plov. 570—620.

Belgrad. Narodna banka 7650—7760, 7 odst. inv. pos. 84—84.50, vojna škoda 400—400.50, 12. 422.

Dunaj. Don. sav. iadr. 82, Wiener Bankverein 22.15, Bodeneredit 100.20, Creditanst. 53, Escompteges. 21.30, Zivno 108.51, Union 24.85, Aussiger Chemische 255.60, Alpine 41.65, Trboveljska 60.50, Leykam 7, Rima Murany 112.50.

Zito

Zopetni dvig tečajev za pšenico v Čikagi je povzročil, da je postala za ta predmet tudi pri nas tendenca čvrstejša ter da je cena višja. Gornjebačka pšenica se nudi po 212.50—215 nakladalna postaja. Promet je nekoliko manjši, ker se kupci držijo sprito te nove izpremembe nekoliko rezervirano. Za koruz oje položaj osta l v glavnem neizpremenjen, vendar je tendenca prijetnejša ter se nagibajo cene k dvigu. Kupčija je bila danes sicer manjša, ker je novi položaj dokaj presenetljiv, vendar se še vedno trguje v precej normalnem obsegu. — Za pšenične mlevske izdelke

Sveta življenje in vrvenje

Iznajditelj nebotičnikov

Gotovo je izreden dogodek, če iznajditelj skoro pol stoletja po svoji iznajdbi dobi prvo pristojbino. To se je nedavno zgodilo staremu arhitektu Leroy S. Buffingtonu v Minneapolisu.

Pred petdesetimi leti je ta drzen mož napravil načrte za petdeset do stonadstropne trgovske hiše. Danes ima starček zadoščenje, da so se njegovi narti — vsaj deloma — uresničili in da je dobil prvi ček (v znesku 2250 dolarjev) kot pristojbina iz patenta, ki mu je

Baldwin gre, Macdonald pride.

Baldwin zapusti palačo Macdonald se poda h ministrskega predsedstva.

bil leta 1888. podeljen za gradbo nebotičnikov. Ampak, kakor je to že navada: iznajditelj sam ni imel nobene gnotne koristi od svoje iznajdbe. Stiriinast tožb je moral vložiti proti kršitvi patenta in tožaril se je celih dvanajst let, ne da bi prišel do svoje pravice. »Splošno so me imenovali osla ali sanjača«, pripoveduje gospod Buffington, »ko sem govoril o nebotičnikih. In danes, po 50 letih, plača veletrgovec v Minneapolisu sanjaču svojo prvo pristojbino v obliki čeka za 2250 dolarjev. Seveda je veletrgovec plačal to čisto prostovoljno. Postavno ni dolžan plačati meni pristojbino iz patenta, ki je že davno ugasnil. Poslopje omenjenega veletrgovca ima »samo« 24 nadstropij, tak načrt sem napravil že leta 1882. Danes sicer še nismo dosegli sto nadstropij, pa nismo več daleč od tega.

Velik del svojega premoženja sem porabil za procese, da bi prišel do svoje pravice. Ali mož, ki izvršuje svoj poklic in ima vedno veliko dela, kakor jaz, se ne more vedno pečati s procesi. Do iznajdbe sem prišel slučajno. Bral sem neko knjigo, ki je razpravljala o arhitekturi in prišel na idejo, da bi se pri visokih stavbah uporabljalo skupno jeklo in kamenje. Leta 1882. sem prišel na idejo jeklene ogrode, ki v vsakem posameznem nadstropju nosi zidovje tega nadstropja. Harvey Willy Corbett, vodilni newyorški arhitekt, je

priznal, da je bila ta moja ideja temelj za gradbo nebotičnikov. Na mah je bila arhitektura prosta ovire, ki jo je dotlej delala ogromna teža zidovja. Vem, da gre, kakor sploh pri večini iznajdb, za prioritetni spor. Nasprotna stranka trdi, da je bil William Jenney, ki je v letih 1884 do 1886 v Chikagu zidal velikansko stavbo, moj predhodnik. Načrti za to stavbo so bili narejeni leta 1883., jaz sem pa znani hotel v Minneapolisu napravil načrte že leta 1879., in stavba je bila l. 1883. že končana. To je dejansko prva stavba, ki je bila zgrajena po »načelu nebotičnikov«. Leta 1883. sem sklenil svojo iznajdbo patentirati. Nisem pa imel časa, da bi to izpeljal; še-le leta 1887. sem prišel do tega. Leta 1888. sem nato dobil patent za zgradbo stavb z jeklenim ogrodjem v Združenih državah, na Angleškem, Francoskem in v Nemčiji.

Uspešno sredstvo za sporazum

O velikem angleškem državniku lordu Roseberyju, ki je nedavno umrl, objavlja »Manchester Guardian« naslednji dogodek, ki priča o njegovih psiholoških sposobnostih: Leta 1893. je v angleških premožkopih izbruhnil velik štrajk. Rosebery je sprejel vlo-

Artur Henderson, novi angleški zunanji minister. Henderson je delavskega rodu in je že od leta 1903. član spodnje zbornice. Leta 1925. je bil prosvetni minister, v Lloyd Georges-evem vojnem kabinetu je bil minister brez portfelja. V prvem Macdonaldovem kabinetu je bil minister za notranje zadeve.

go posredovalca med delodajalci in delavci ter pozval nekega jutra njihove zastopnike na konferenco, ki je bila silno burna. Stavkujoči niso hoteli odstopiti od svojih zahtev, še bolj trdovratni so pa bili delodajalci. Bilo je skoro gotovo, da se bo konferenca končala brez vsakega uspeha. Vsak hip je pretila možnost, da se bodo razburjeni zastopniki razšli. Roseberyju se je pa vendarle posrečilo, da je nekoliko pomiril razburjene duhove. Pogajanja so se nadaljevala ves dan do večera. Med tem časom zastopniki niso

niti jedli niti pili in so bili seveda zelo izmučeni in lačni. Tedaj je Rosebery čutil, da je prišel njegov zgodovinski trenutek. Vstal je, ali mesto, da bi imel dolg govor, je zastopnikom rekel samo to-le: »Castita gospoda, v sosednji sobi je buffet. Mislim, da nam mal prigrizek ne bo škodil.«

Lačni in žejni zastopniki dela in kapitala so z navdušenjem sprejeli ta predlog. Izvrstna pijača in jedila, ki jim jih je servirala prefrigani Rosebery, so kmalu rodila izborna razpoloženje in dobra volja je vedno bolj blažila hude strasti. Malo kasneje je bil dosežen sporazum, s katerim so bili zadovoljni delavci in delodajalci.

Kako postane človek slaven

V Kopenhagnu je živel neznaten uradnik, ki je bil sicer popolnoma srečen, mučila ga je le vroča želja, kako bi mogel postati slaven. In do tega mu je pomagal slučaj. V malem mestu je umrl njegov sorodnik, dežnikar, in mu zapustil več sto dežnikov. Srečen dedič je spravil dežnike v svojem stanovanju; za svojo porabo si je izbral najlepši dežnik in napisal nanj z rdečilom svoje ime. Na dedščino ni več mislil. Nekega dne je šel v slaščičarno in tam pozabil dežnik. Drugi dan je v nekem zelo razširjenem dnevniku bral med »Malimi oglasi«: »Gospod Henrik Jespersion je včeraj v moji slaščičarni pozabil svoj dežnik. Dobi ga, čim mi povrne stroške za uvrčenje tega oglasa.«

Henrik Jespersion niti mislil ni, da bi to storil, saj je imel doma celo zalogo dežnikov; prišel pa je na izvrstno idejo. Mislil si je: Oglas je gotovo bral ves Kopenhagen in gotovo tudi polovica Danske. Na ta način bi človek lahko postal slaven. Zato je vse svoje dežnike opremil s svojim imenom in vsak dan je po en dežnik kje »pozabil«. Od tedaj si lahko vsak dan bral v časopisih: »Gospod Henrik Jespersion je topot pozabil svoj dežnik pri meni v trgovini« in tako so z njegovo pomočjo delali trgovci za sebe reklamo, ves Kopenhagen pa se je od srca smejal »pozabljenemu« uradniku.

Ampak on je postal slaven, kar je bila njegova vroča želja. Vsak otrok je poznal njegovo ime, s profesorji je pa konkuriral v raztresenosti. Te dni je umrl in imel zelo lep pogreb.

Prava Američanka. Gospodična Edna Peters je iz tekmovanja za popolen tip mlade Američanke izšla kot zmagovalca. Njen opis: lase temnorjave, oči svetlorjave, starost 24 let, velikost 1.65 m, teža 50 kg. Nagrada 5000 dolarjev in potovanje v Evropo.

Čudne zbirke

V Parizu je umrl rentnik, ki je zapustil zbirko nad osemdeset tisoč voznih listkov od tramvaja in omnibusov. Te vozne listke je mož sam porabil, vendar jih ni zmetel proč, marveč skrbno shranil. To dejstvo je nov dokaz, da se strast do zbiranja ne ustavi pred robenim predmetom. Je pa tudi težko reči, kakšno zbiranje ima smisel in kakšno je brez vsakega smisla. Eden zbira, da bi si nakopičil vrednosti, drugi, da bi šele ustvaril vrednost, tretji, ker so spominski predmeti, ki so samo njemu dragoceni, zopet drugi zbira, da prežene dolgčas.

Španski kralj Alfonz zbira v veliki dvorani svoje palače predmete, ki so mu napravili škodo ali mogli prinesiti nesrečo. V tej dvorani so zbrane vse bombe, bodala, samokres in puške, ki so ogrožale življenje španskega kralja. Nek pariški zdravnik ima malo knjižnico. Vse knjige so vezane v preparirano človeško kožo.

V francoski armadi je bil pred vojno splošno znan nek major, ki je zbiral vse vrste gumbov, ki so jih uporabljale armade vsega sveta. Vsak dan je pregledaval svoj zaklad. Ko je bila zbirka popolna, se major ni nič več brigal za njo. Mnogi vinopivci zbiračo zamške od steklenic vina, ki so ga izpili. Steklenice in škatle je zbiral nek baron v Kölnu. Steklenice so bile napolnjene z vodo, škatle pa s peskom. Njegov namen je bil, da zbere vodo iz vseh večjih rek sveta in pesek z vseh krajev na zemlji. Nek avstrijski častnik je shranil vsa smrtna naznanila, do katerih je le

Šahovski mojster Rihard Reti, ki je te dni v nekem praškem sanatoriju umrl za škrlatinko.

mogel priti. Nazadnje jih je imel toliko, da je z njimi pokril vse štiri stene velike sobe. Baron Block je zbiral čevlje znamenitih osebnosti. Ta zbirka je sedaj shranjena v draždanskem muzeju.

Nevarni lešniki

V državi Missouri živi farmar Smith, ki ima krasen nasad lešnikov. Ali veselje do tega mu je že dolgo pokvarjeno. Njegovo posestvo leži v kraju, ki je zelo obiskan od nedelj-skih izletnikov. In ker večini ljudi ugajajo sveži, mladi lešniki, je bilo grmovje vedno že prej obrano, preden so bili lešniki zreli.

Smith je najprej poskusil z bodečo žico. Pa so jo kmalu razrezali. Napravil je več desk z napisom, v katerem je grozil s streljanjem in hudimi psi. Nihče se ni na to oziral. Kupil je par hudih psov. Ti so pridno lovili divje zajce in druge živali, za tatove se pa niso zmenili. Farmar je bil ves obupan in je sklenil, da bo poruval ves nasad lešnikov. Nekega dne ga je obiskal prijatelj, ki je bil botanik. Temu je potožil svoje gorje. Prijatelj je nekaj časa premišljeval, dokler mu ni prišel na misel načrt, katerega je Smith sklenil takoj izvršiti.

Ko so prihodnjo nedeljo zopet prišli izletniki in se bližali nasadu, so zagledali velike bele deske. Komaj so prebrali, kar je bilo napisano, so hitro izginili. Na deski je bilo napisano: »Pred vstopom v grmičevje se nujno svari. Corylus avellana se tu izredno številno pojavlja. Kdor vkljub temu vdre v gozdiček, stori to na lastno nevarnost.«

»Corylus avellana« je latinsko ime za lešnik. Kako more navaden zemljan vedeti, če ni to kakšna posebno nevarna vrsta kač?

Moč glasbe

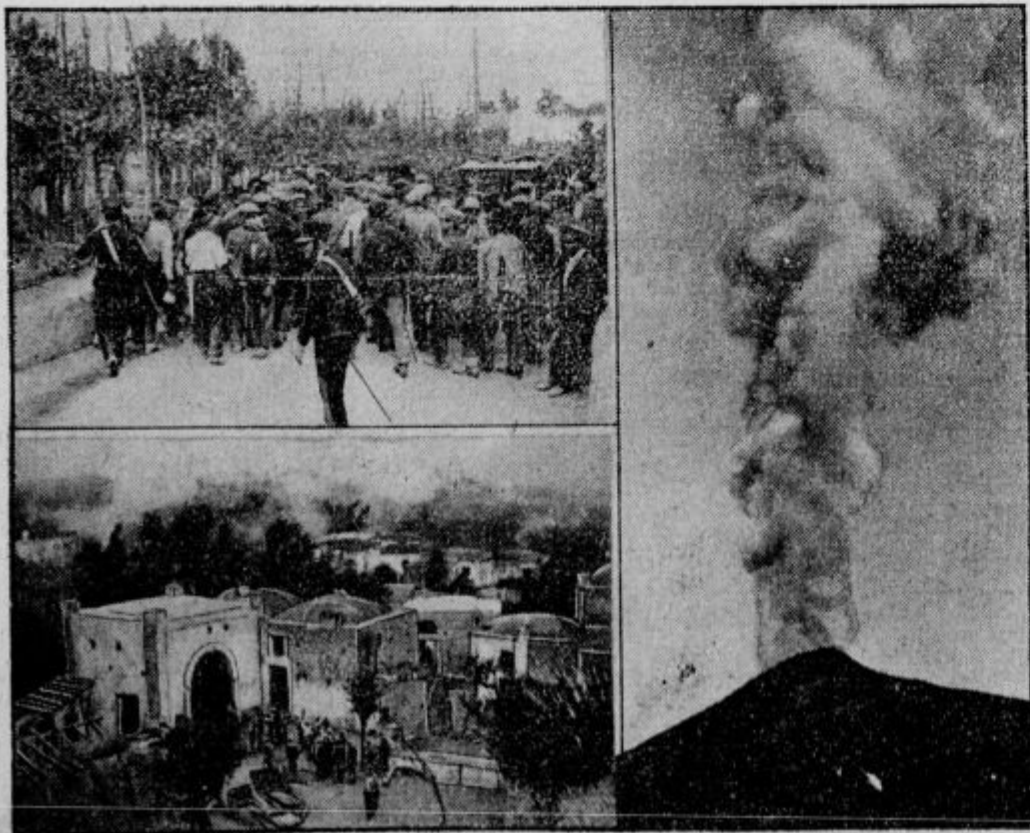
Ob priliki požara v veliki norišnici v Greystone Parten (ameriška država New Jersey) je osebe s posrečenim trikom preprečilo velikansko nesrečo. V zavodu je bilo nad 1400 bolnikov. Ogenj je izbruhnil sredi noči v desnem krilu, ki je popolnoma zgorelo. Strežnikom se je posrečilo, da so večino bolnikov spravili v veliko dvorano, kamor požar ni segel. Ker so bili norci silno razburjeni in nemirni, so takoj pozvali orkester, da bi morda s sviranjem pomiril bolnike. In res! Ni še preteklo petnajst minut, že so norci začeli peti in so peli brez prestanka, dokler ni minula nevarnost. Lahko si mislimo, kako strahoviti prizori bi se odigrali, če bi nastala panika, katero so srečno preprečili z — glasbo.

Poštno letalo, ki opravlja poštno službo med Berlinom in Londonom.

Naloga devetletne Katrice

Devetletna Katrica je napisala sledečo nalogo o kravi: »Krava je domača žival. Čežinčez je prevlečena z govejim usnjem. Zada je rep s cofom. S tem podi muhe, ker bi sicer padle v mleko. Spredaj je glava, ki ima roge in gobec. Roge ima krava, da se bode, gobec pa, da muka. Spodaj pod kravo visi mleko. Če potegnemo, pride mleko ven. Krava ima lep duh. Mož od krave je vol. Ja ravno tak kakor krava, samo da mu ne visi mleko. Zato vol tudi ni sesalec in ga zato rabijo za delo. Krava živi od trave, krompirja in rož. Če je mrvna dobra, dela krava dobro mleko, če pa grmi, postane mleko kislo. Krava potrebuje malo hrane. Kar je že enkrat pojedla, to je še večkrat, ker vse zopet prežveči, dokler ni sita. Ko je še enkrat požrla, se ji zarigne in gobec je zopet poln. Več ne vem.«

Prve slike o najnovejšem bruhanju Vezuva. Zgoraj: Prebivalstvo beži pred žarečo lavo. Spodaj: Lava doseže Terzigno; desno: Vezuv bruha. — Vezuv je vnovič napravil ogromno škodo. Vas Terzigno je deloma porušena in so jo morali popolnoma izprazniti.

Za duha in srce

Ljubljanska drama:

Piskač se smeje

Drama v 10 prizorih. Spisal Hermon Ould. Prevel Griša Koritnik. Režija in scena: C. Debevec. V soboto 8. t. m. se je v navzočnosti avtorja g. Hermona Oulda iz Londona vršila pri nas prva predstava originalne angleške drame »Piskač se smeje«. Igra je bila za slovensko občinstvo, ki sicer svoja originalna dela presoja neizprosno in ki izmed tujih del — izjemni nedeljski komediji — sprejema samo najboljše, lepo pietetno dejanje, ki zna ceniti vsak neposredni vzajemni stik s svetovno kulturo. Zato so Slovenci uprizaritve drame g. H. Oulda lepo sprejeli in priredili avtorju prišarne pozdrave.

Predmetna osnova igre »Piskač se smeje« je boj med absolutno idejo in praktičnim življenjem. Ti dve nasprotiji predstavljata zakonski mož in žena in se igra reši tako, da mož radi svoje idejne doslednosti veliko trpi in stoji že na robu smrti, končno pa se vrne v naročje žene in živi z njo sam, tuji. To je tudi etično upravičenje za rešitev konflikta med idejno in življenjsko nujnostjo. Junak ostane moralno čist; misel na otroka ga reši pred samim seboj, pred ženo ga življenje ne more rešiti.

Snov, skozi katero se plečejo avtorjeve misli, ne niti, je izrazito politična. Mladi Beresford Harrowfield je po rojstvu aristokrat, njegova narava pa je vsa prevzeta z nagnjenjem do žrtvovanja, zato prestopi k socialistom in hoče na njihovi strani kandidirati v državni zbor. S svojo ženo živi v delavskem okraju, dela, in se je dal celo mesto svojega sodruha Brendlea zapreti v ječo. Toda sodruhi pričakujejo samo njegovega denarja in žena, sama nizkega rodu, pa hoče, da bi mož kandidiral pri meščanskih strankah. Zato napravi žena proti njemu spletko in mu vrže nasproti Brendlea; ta preproči njegovo samostojno kandidaturu, ko mu očita ječo. Politično uničen se vrne Beresford k svoji ženi; tako se resnično igra življenje s clovekom.

Oblikovno je igra zasnovana na teatralnem dualizmu: idejnih prividih in siluetno očitanih realnih podobah. Menjajo se podobe, kjer stopa glavni junak v neposredni stik s svojo notranjostjo, in gleda, kako se vrti življenje po neizprosni godbi Piskačev, po muziki malomarnega in brezsrčnega harlekina, ki tudi njemu pokaže njegovo zadnjo podzavestno misel, po kateri se obrne tudi njegovo življenje. Med temi podobami pa se razvija realno dejanje, ki ga predstavljajo tipične podobe, kot so v družini žena, oče, mati, v družbi pa predstavniki meščanskih in socialističnih strank. Središče tega realnega dejanja je vendarle žena Olga, praktični princip življenja.

Teatralčen dualizem napravi igro precej neenotno, vendar je delo prav radi lahkotne, groteskne oblike in širokih življenjskih perspektiv originalno. Zanimiv je tudi krajinski in duhovni milje, ki je našemu čuvstvenostjo skoraj docela nov. Omeniti je tudi značilna poetična mesta iz melo-drame; za zgled postavljamo slavospev Londonu. Iz četrtega prizora, ki ga govori jetični socialist Wray: »Ampak v Londonu ni nikoli miru. Ne prestanemo, noč in dan se sliši nadležen ropot, to je glas Londona; velika nosna žival klopoče in ropoče. Sedem milijonov dvozončev koraka po ulicah; tisoči in tisoči konj bijejo s svojimi železnimi podkvmi po lesenih tlakih in asfaltnih cestah; avtomobili in tramvaji gomazijo po njegovem površju in vlaki drevo od vseh strani v njegovo notranjost. Ali se morete čuditi po tem hrupu? To je zato, ker ni nikoli tišine v Londonu: Poslušajte jo! Uboga žival! Sedem milijonov človeških bitij, in vsi so bratje, ki vzdihujejo za srečo in je ne najdejo.« V igri se tudi čuti, da je to del večje celote-trilogije.

Uprizoritve igre je vodil C. Debevec. V celoti je okril en prizor, kar je bilo za potek prikazovanja boljše. Dvojni stil igre, simbolistični in realistični je skusil kar se je dalo zvestati in scenično predstaviti delo v čim bolj stilizirani formi. Pri tem realizmu, dasi je samo projekcija, ni bilo mogoče zatrejti in igra ni bila popolna celota. Pri nas imamo tudi več čuta za vsebinske kot pa teatralne posebnosti, zato je igra sonela na idejnih podarkih. Prav radi tega so bili prizori s političnimi zastopniki temperamentno poudarjeni, namesto hladno označeni. Glavne vloge so bile v rokah g. Levarja, ki je z razumevanjem igral Beresforda Harrowfielda, g. M. Danilova, kot Olge, g. Jana kot žarkiga idealista in govora Wraya in g. Skrbinskega kot Piskača. Ostale vloge so zmislu žive karakteristike izdelale g. Medvedova in Juvanova in g. Rakarjeva ter g. Cesar, Lipah, Kralj Gregorin, Kaukler, Potokar.

Kakor smo izvedeli, je bil avtor, ki se je po predstavi mudil v zaključni družbi igralcev, z uprizoritvijo igre prav zadovoljen in izrazil priznanje svojim igravcem. Igra pa, objektivno povedano, ni pokazala našega gledališča v tistih vrlinah, ki jih ima. Igralci so izprani od konca in niso mogli dati tistega, kar bi bili želeli oni in mi. F. K.

Akademija meščanskih šol

Ob desetletnici naših meščanskih šol je Podmladek Rdečega križa mešč. šol ljublj. oblasti lepo manifestiral z razstavo na velesojmu in dvema koncert-akademijama v nedeljo 9. t. m. v Unionu.

Na akademiji ob 15 so nastopile I. in II. dekliska, II. deška in Lichtensturnova meščanska šola iz Ljubljane, mešč. dekl. šola iz Škofje Loke, mešč. šola Trbovlje, St. Vid, Tržič, Rakek, dalje pomnoženi orkester I. deške mešč. šole v Ljubljani pod vodstvom g. I. Repovža. Peli so Schwaba, zlasti veliko Adamiča, Aljaža, Preglove priredbe, zvečer pa Premrla, Lajovic, Vodopivec, Prelovca, Dav. Jenka, Schwaba in še vrsto Adamičevih. Vmes so bili še rajalni in zborni-deklamatorični nastopi.

Podajanje je bilo prav čedno, tudi ogromna skupna masa učencev in učenk, ki je pela z orkestrom dve Adamičevi preprosti, a z markantno linijo. Jenkovo cigansko iz Vračare in Schwabovo Dobro jutro, je lepo uspela. Jasni, mladostni glasovi so korajžno in šolano, zelo disciplinirano izvršili svojo nalogo v veselje številno navzočih staršev in učiteljskega, ki je bilo lepo plačano za svoj trud.

Hvalabogu, da imamo tudi tovrstnih skladb na izbero. Zelo lepo je, da se mladini že v zgodnji mladosti vcepja veselje do glasbe in se ji na ta način da korajža zanjo. Koncerta sta bila lep dokaz uspešnega glasbenega dela na naših meščanskih šolah!

Naravnost presenetil pa je veliki orkester mladih fantov, ki je pod vodstvom g. I. Repov-

ža podal Parmove »Mlade vojake« in Intermezzo iz »Ksenije«, Gervaisovo priredbo pesmi »Buci morje«, Smetanovo koračnico iz »Prodane neveste« in sodeloval pri štirih zbornih skladbah. G. Repovž je lahko zadovoljen z dosedanjimi uspehi.

Kratek slavnostni nagovor je imel na pevce-učence in navzoče zvečer g. Lajovic. V.

Koncert Zveze živilskih delavcev

V soboto 8. t. m. je bil v veliki dvorani Delavske zbornice koncert ZZZD.

Dvorana je za manjše glasbene prireditve prav pripravna. Napolnila jo je posebno hvaležna delavska in obrtniška publika, ki ni štedila s pohvalo. Nastopili so pevska odseka Zveze v Ljubljani in Mariboru ter pevsko društvo »Cankar«.

Pevski odsek Zveze v Ljubljani je imel na programu Dobroniča, Adamiča, Zganca in Molla. Pevovodja mu je konservatorist K. Perko. Mariborčani so peli skladbe Jereba, Lebana, Prelovca, Deva, Zajca, Schwaba in Mirka pod vodstvom starejšega pevovodje E. Füllekrussa. Gosp. Perko pa je dirigiral tudi »Cankarja«, ki je podal po eno Pavličovo, Odakovo, Schwabovo, Gotovčovo in Dobroničovo skladbo ter Ej uchnem.

Hvalevredno je zanimanje delavstva za ple-menito umetnost. Izvajalci so se s skladbami pošteno trudili in jih izvedli v okvirju svojih možnosti kar najboljše. Mariborčani so peli z malo izjemo (Prelovca) zelo korajžno, imajo dobre base, žal, nevisoke tenorje, sicer pa je g. Füllekruss solidno postavil svojega moža in pokazal v podajanju mladeniško gibčnost. Pesem »Ciganje« je tako vžgala, da so jo morali ponoviti.

Ljubljanski odsek in Cankarja je vodil mlad kons. g. Perko, ki od pevcev veliko zahteva in je očitno izbirljivo zbiral glasovni material. Med pevci ima tudi dobre solistične moči, program je bil pester in izbran tudi iz hrvatske moderne. Gosp. Perko se trudi za dinamično in čustveno fino podajanje z velikim, toplomladim talentom in zavzetostjo.

Zelimo poštovanim pevcem in vodjem lep nadaljnji razvoj in obile uspehe. V.

Gostovanje gđe. Ante Kovačičeve

Mauers: Pegica mojega srca.

Gđe. Kovačičeva iz Maribora je že lansko leto zelo srečno gostovala pri nas s svojo Pegico in si osvojila občinstvo. Njena letošnja igra, lahko rečemo, je še znatno boljše, ker je še prislejšja in bolj urejena. Njen otroški temperament je bil pristen in njen hiter razvoj do dekleta naraven in plemeniti. Dasi je bilo občinstva v tem poznem času, pa še nedelja je bila, bolj malo, je bila predstava v celoti prav izvrstna. G. Skrbinešek je delo očistil prahu, obenem pa izmenjal zelo sročno dvojce igralcev. Adalrika igra g. Zelezniak s prav šarmantno komiko, g. Kaukler pa prav izbornu poudarja tipiko domačega livrizanega služabnika. Ostali igralci kot g. Medvedova in g. Danilova M., g. Levar, g. Cesar, Skrbinešek drže igro še v ostrih ertah, kakor se pri nas redko godi pri delu, ki se je že tolikokrat uprizorilo. »Pegica« ostane ena najboljših in najbolj uprizorjenih veseliger in utedne tudi drugo leto še večkrat privabiti dovolj občinstva. F. K.

Naše selo. Pri Srbih je zadnja leta vstalo precejše zanimanje za kmečki problem in njegovo zbuditev. Eden glavnih pobornikov in voditelj tega pokreta je podpredsednik belgrajske občine dr. Miloslav Stojadinović. Pred nekaj leti je začel izdajati zanimivo »Savremeno opštino«, pravkar pa je uredil in bo v kratkem izdal obsežen in zanimiv zbornik »Naše selo«. Obsežni knjigi (preko 600 strani velikega formata) je sam kralj Nj. V. Aleksander napisal posvetilo in s tem ponovno pokazal, kako zelo mu je na srcu posebej kmečki stan in njegovo dobro. Dr. Stojadinović je od okrog 130 strokovnih pisateljev dobil prispevke za to, mogoče bi reči, jubilejno knjigo. Obdelana so vsa mogoča vprašanja, zgodovina kmetijstva, njegova etnografija, geografija, higijena, tehnična ureditev, prosveta, pravna vprašanja, kultura, socialna in ekonomska vprašanja. Tehnično je knjiga na višku in bogata na ilustracijah. (Cena 250 in 200 Din. Naročiti: »Savremena Opština«, Kralja Milana 58, Beograd.) Tone P.

Razstava Ex libris slovanskih umetnikov-grafikov se je otvorila 9. t. m. v Zagrebu v prostorih Hrvatskega narodnega muzeja za umetnost in umetnostno obrt. Razstavljanih je okoli 500 originalnih ex libris okoli 100 slovanskih avtorjev-grafikov.

Ljubljanska opera zelo povzdukuje Ziga Hirschler v »Jutarnjem listu« od 9. junija t. l., ko poroča zelo obširno o izvajanju Kogojevih »Črnih mask«. Pravi, da Ljubljana podpira domača dela, da se pri nas ne dopušča, da bi kaj propalo, kar je vredno, pa da bodo hrvatski komponisti svoja nova dela izročali v izvajanje operi v Ljubljani, ki ima visoko etiko in izvanredno umetniško umevanje ter čut odgovornosti.

»Pohujšanje v dolini šentflorjanske« so igrali v čast jubilarju Jakopiču v zagrebškem gledališču 7. t. m. Prej je imel prof. Marko Rašica predavanje o Cankarjevem delu. G. Jakopič je predstavil osebo prisostvoval. Naslednji dan se je otvorila kolektivna razstava Jakopičevih del v Umetniškem paviljonu na Trgu kralja Tomislava.

Razstava jugoslovanske umetnosti se priredi v Londonu. Obsegala bo 100 slik, 40 kipov in 60 del grafike. Za to razstavo se največ prizadeva tajnik Jugoslovanskega društva v Veliki Britaniji, msgr. Seton Watson. Obenem se bo v Londonu priredila razstava jugoslovanskih folklornističnih predmetov.

Wagnerjeve »Meistersängerje« bodo v kratkem izvajali v zagrebški operi. Ali bi jih ljubljanska opera ne zmogla?

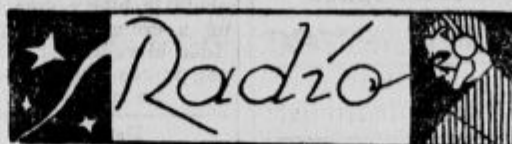
Nove knjige.

P. Erich Przywara SS: Ringen der Gegenwart, V. Beno Filser, Augsburg — P. Stephanus Hilpisch OSB: Geschichte des benediktinischen Mönchtums, V. Herder, Freiburg, sijajna knjiga zgodovine in duha tega reda; stane 11 M. — Dr. Straubinger: Die katholische Aktion, V. Kessler, Stuttgart, piše zelo odkrito o tem problemu. — Dr. Hentzen O. F. M.: Die Lösung des Schulproblems in Holland, V. Kath. Schulorganisation Deutschlands, Düsseldorf, 336 strani, zelo važno za vse, ki so na šoli zainteresirani. — Hans Grundei: Dr. Carl Sonnenschein, Europa-Verlag, 19 strani. — Cohn-Wiener: Asia, Einführung in die Kunstwelt des Ostens, Indien, China, Japan, Islam. — Sacke: Solovievs Geschichte Philosophie, Ost-Europa-Verlag.

Na vlažni cesti

teče Vaš motor z nezmanjšano sigurnostjo, če ga opremita s Continental-blok obroči za motorna vozila. Njegovi ostro oglati bloki preprečujejo, da bi kolesa zdrknila po strani, posebno še na krivinah, in zagotavljajo stroju dober štart. Če hočete varovati svoje živce vozite s

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 11. junija: 12.30 Reproducirana glasba. 13.00 Časovna napoved in borzna poročila. 13.30 Iz današnjih dnevnikov. 17.00 Koncert Radio-orkestra: Lincke: Folies Bergere, Petras: Onegin, Weigl: Švicarska rodbina, Schubert: H-mol simfonija, I. stavek, Strauss: Netopir, Wertheimer: Mešna noč v Rio de Janeiro. 18.30 Kunaver: Podzemski svet okrog Cerkljskega jezera. 19.00 Nemščina, ga. dr. Piskernik. 19.30 Naše sosedne države: Italija, gospodarske razmere, dr. Bohinec. 20.00 Valček večer igra Radio-orkester. 21.00 Koncert Radio-orkestra: Verbič: Planinski pozdrav, Petras: Gorsko veselje, Plotow: Alessandro Stradella, Dvořak: II. stavek iz 5. simfonije, Zeller: Pičkar, Zerkovic: 1. Pismo iz Sorrenta, 2. Pesem cvetja. 22.00 Časovna napoved in dnevna poročila.

Drugi programi:

Torek, 11. junija.

Belgrad, 12.45 Plošče. — 17 Ura za deca: Pravljica. — 17.25 Radio-kvartet. — 18.30 Predavanje. Dr. D. Čošić: O umetnem gnojenju. — 20 Recitacije Heinejevih pesmi v prevodu Z. J. Jovanovića. — 20.20 Klasične pesne oblike. Estetična analiza z muzikalno osvetlitvijo. — 21.25 Dnevna poročila. — 21.40 Humoristični dialog. — 22.05 Radio-kvartet. — Zagreb: 13.15 Plošče. — 17 Poljudne popoldanski koncert. — 19.05 Zdenko Žugčić poje pesmi iz arije Zajca, Glinka, Mascagnija. — Praga: 11.15 Plošče. — 12.30 Prenos v Brno: Orkestralni koncert. — 19.05 Tamburice. — 20 Komorna glasba. Kvartet Zika. — 21 Prenos iz Brna: Slovaške pesmi. — 22.20 Prenos iz Brna in Bratislave: Poljudna glasba. — Stuttgart: 10.30 Plošče. — 16.15 Popoldanska glasba: Orkester in petje. — 20.15 Enodeljanci: »Osvojevalec« in »Luč v stolpcu«. Spisal K. Köstlin. — 21 Godba na pihala. — 22 »Pogovori z Beethovenom« izvajal L. Sagau. — Toulouse: 12.45 Koncert. Soli (klavir, violina, cello, cim-bale). — 13.00 Operetni spevi. — 13.15 Klavirski kvintet v E-mol, Brahms. — 13.30 Španske pesmi. — 20.30 Koncert. (Veliki orkester). — 21 Koncert. Priredi »Philips«. — 21.15 Simfonični orkester. — 21.35 Fragmenti iz oper. — 21.45 Pesna godba. — Katovice: 16 Mladinska ura. — 17.55 Popoldanski koncert. — 19.50 Prenos opere. — Rim: 13.15 Trio. — 17.30 Koncert. — 21 Puccini: Turandot, opera v 3 dej. — Berlin: 15.30 Zenska družina in njih pomen za privlačno in javno življenje. — 16.30 Novo pojmovanje tovarišstva. Predava dr. Würzburger. — 19.10 Raziskovanje Arktike z balonom. Predava dr. Wegener. — 20 Utrinki: o ljubezni, moči, sobi, redu... — Dunaj: 11 Koncert. — 18 H kulturni zgodovini nemškega rokodelstva. — 20.10 »Zlatar iz Toleda«. — Opera v treh slikah od Jacques Offenbacha. — Milan: 11.15 Plošče. — 13.35 Jazz. — 16.30 Otroško petje. — 17 Koncert kvinteta. — 19 Jazz. — 20.30 Koncert vokalne in instrumentalne italijanske glasbe. — 22 Pesta glasba. — Budapest: 9.15 Trio. — 11 Koncert godbe na pihala. — 17.10 Operetna glasba. — 19.30 Prenos opere. Ciganski orkester.

Sport

SPORTNI DOGODKI NEDELJE

V Ljubljani je gostoval simpatično kombinirano moštvo Haška. Kombiniranemu moštvu Ilirije so podlegli z 4:1 (2:0). Mladi Haškovi so svoj sloves potrdili. Po svoji tehnično in taktično dobri igri ne predstavlja rezervno, pač pa prvotno moštvo. Kot predtekma prijateljski igri se je vršila odlična prvenstvena tekma Jadran: Svoboda, ki je končala z 4:1. Svoboda je bila resen tekmeč za prestop v 1. razred, odigrati je pa morala kvalifikacijsko tekmo z zadnjim klubom 1. razreda. V Jadranu je Svoboda naletela na trd oreh in zasluzeno podlegla, s tako visokim rezultatom predvsem radi nediscipliniranosti nekaterih igralcev. Grafika je imela v gosteh Trboveljske amatere, ki jih je premagala z 3:2. Na vse tri tekme je precej vplivala huda vročina. Glavni sportni dogodek je bilo drugo

kolo državnega prvenstva. Tudi to kolo je končalo z zmago favoritov, senzacionalen je samo poraz B. S. K. v Skoplju. Vsed visoke zmage prošle nedelje ostane v tekmovalju. V nadaljnje tekmovalje pridejo faktični reprezentanti našega sporta. Med seboj tekmujejo po dvojnem cup sistemu Gradjanski, Hašk, B. S. K., Jugoslavija in Hajduk. Po papirni formi imata letos največ izgledov B. S. K. in Gradjanski. V Mariboru je v revanši tekmi igral z Rapidom Celovška Austria. Celovčani so, odnesli zaslužen zmago z 6:2.

Drugi najvažnejši sportni dogodek v državi je bil škatelni tek za prehodni pokal tvrde Shell. Teklo se je istočasno v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Povsod je vladalo za ta tek ogromno zanimanje, saj so tudi klubi postavili lepo število tekačev na ulico. V Ljubljani sta postavila Ilirija in Primorje 18 štafet s 117 tekači. Pokal si je osvojila Ilirija po ostri borbi s 26:24 točkami. V Zagrebu je bila borba še ostrejša vsled večje konkurence. Concordia, Makabi in Gradjanski so postavili 22 štafet z 140 tekači. Zmagala je Concordia s 47 točkami. Hašk in Marathon nista sodelovala. V Belgradu si je osvojil pokal Soko.

*

10 letnica Z. S. K. Hermesa. Z. S. K. Hermes priredi v dneih 28. do 30. junija t. l. proslavo desetletnice svojega obstoja pod pokroviteljstvom gosp. ministra snobračaja dr. Korošca. Proslava je združena z velikimi prireditvami, na katerih sodelujejo najboljši želez. klubi Jugoslavije in to: Z. A. K. in Subotice, Železničar S. K. iz Zagreba, S. K. Železničar iz Maribora in Z. S. K. Hermes. Navedeni klubi tekmujejo pri tej priliki za dragocen pokal, ki ga je poklonil v to svrhu g. minister dr. Korošec. Pri tej priliki se vrši tudi turnir štirih junijskih moštev (dne 28. junija) za pokal, ki ga je razpisal v to svrhu Hermes. Prireditve obeta biti sama na sebi tudi nekaka revija železničarskih sportnih klubov, katere nam bo pokazal velik sportno vzgojni pomen in potrebo vzgajati čilost mladih moči, predvsem iz vrst železničarjev, za kar ima Z. S. K. Hermes v zgodovini slovenskega sporta nemalo zaslug.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Torek, 11. junija: IGRA LJUBEZNI IN SMRTI. Red B.
Sreda, 12. junija: THEODOR & COMP. Red A.
Četrtek, 13. junija: IGRA LJUBEZNI IN SMRTI. Red D.
Petek, 14. junija: ROMEO IN JULIJA. Gostovanje članov Nar. gledališča v Mariboru. Ljudska predstava pri znanih cenah. Izven.

OPERA.

Torek, 11. junija: EVGENIJ ONJEGIN. Premijerski in D. abonana.
Sreda, 12. junija: CIGAN BARON. Red C.
Četrtek, 13. junija: MIGNON. Red A.
Petek, 14. junija: ORNE MASKE. Red B.

Prireditve in društvene vesti

»Ljubljana«. Danes ob 8 skupna pevska vaja. Prosim točno, ker ob 9 že končamo. Udeležba brez-pogojno obvezna. Pevovodja.

»Poselska zveza« in Podporno društvo služkinj ima v četrtek dne 13. junija ob 5 zjutraj sv. mašo na Rožniku. Vse služkinje uljudno vabljenje. — Odbor.

Občni zbor društva orožniških upokojencev za Slovenijo v Ljubljani se je vršil 9. t. m., pri katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Valentin Legat, podpredsednik Ivan Lipoglavšek, tajnik Fr. Čebular, tajnikov namestnik Ivan Wiedersohl, blagajnik Fr. Klemenc, namestnik J. Cegnar, odborniki: Vinko Križaj, Fran. Globočnik, Josip Lovša, Josip Živec, namestniki: Ivan Mikuš, Ivan Jakopič, Miha Kreč in Fr. Rožane, pregledovalci računov: V. Križaj in Fr. Globočnik.

Darovi

Za Aljažovo kapelo v Vratih je darovala Posojilnica v Kranjski gori 400 Din.

Gospa OTTILIIJA BARINA roj. SCHASCHE globoko potrta naznanja v svojem imenu vseh sorodnikov, da je njen srčno ljubljeni oče, gospod

Josef Schasche

urar, član požarne brambe etc.

dne 9. junija 1929 ob 8 zjutraj, po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi, v 65. letu svoje starosti izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nadve ljubljenske pokopinja se bo vršil dne 11. junija ob 16 (4. uri) pop. iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče, kjer bo njegovo truplo čakalo vstajenja.

Dravograd - Praha, dne 9. junija 1929.

Dr. KARL BARINA, svak. - OTTI BARINA, vnukinja. — Rodbina SEAK.

Posebni parte se ne izdajajo.

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo tiskovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsakoglasno treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Cech. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Terseglav.